

ZBIÓR
ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH

NAUKOWA I PRAKTYCZNA NAUKA
ŚWIATOWA: PROBLEMY I INNOWACJE

Sopot (PL)
31.10.2017

U.D.C. 72+7+7.072+61+082

B.B.C. 94

Z 40

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Zbiór artykułów naukowych.

Z 40 Zbiór artykułów naukowych Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej organizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych «Naukowa i Praktyczna Nauka światowa: problemy i innowacje » (31.10.2017) - Warszawa, 2017. - 80 str.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora

jest zakazane. Wszelkie prawa do materiałów konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię. Artykuły recenzowane przez

Komitet Naukowy. Wszelkie prawa do materiałów w formie elektronicznej opublikowanych w zbiorach należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

Obowiązkowym jest odniesienie do zbioru.

nakład: 50 egz.

"Diamond trading tour" ©

Warszawa 2017

ISBN: 978-83-65608-82-6

WSPÓŁORGANIZATORZY:

The International Scientific Group (Belarus, Poland, Russia, Serbia, Ukraine)
Virtual Training Centre «Pedagog of the 21st Century»
Global Management Journal

KOMITET ORGANIZACYJNY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

A. Murza (Zastępca Przewodniczącego), MBA, Ukraina;

A. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;

A. Kasprzyk, Dr, PWSZ im. prof. S.Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;

A. Malovychko, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;

L. Nechaeva, PhD, Instytut PNPU im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;

M. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия;

S. Seregina, independent trainer and consultant, Netherlands;

A. Tsimayeu, PhD, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus;

KOMITET NAUKOWY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

С. Беленцов, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;

Z. Čekerevac, Dr., full professor, «Union - Nikola Tesla» University Belgrade, Serbia;

Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;

И. Лемешевский, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;

Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

Redaktor naukowy:

M. Stych, dr, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska.

SPIS/СОДЕРЖАНИЕ

ADAPTATION AS MAIN PRINCIPLE OF DYNAMIC ARCHITECTURE

Kozhukhovskaya M. V. 6

ЕКСПРЕСІЙНИЙ ПРОФІЛЬ МІКРОРНК В КАРДІОГЕНЕЗІ

Терещук О.П. 9

**MATHEMATICAL MODEL OF ENANTIOSELECTIVE MOLECULAR
IMPRINTED POLYMER FOR THE SOLID PHASE EXTRACTION OF
S-WARFARIN FROM PLASMA**

Chernyshov N.N., Ghazi F.H. Bani-Khaled 13

**FLOWER TEXTURE AS A MEANS OF DISPLAYING FEMININITY IN
HOSPITALITY ESTABLISHMENTS SUITS**

Yakymchuk O.V., Yakymchuk D.M. 18

**ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО СПРИЙМАННЯ
У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН В ПРОЦЕСІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Назаренко І.М. 22

**СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ АНГЛИЙСКИХ И АРМЯНСКИХ
КОЛЫБЕЛЬНЫХ ТЕКСТОВ**

Топалян М.П. 28

**ВИБІР АНЕСТЕЗІОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ПАЦІЄНТІВ
З ІШЕМІЧНОЮ ХВОРОБОЮ СЕРЦЯ ПРИ АБДОМІНАЛЬНИХ
ОПЕРАЦІЯХ**

Ляшок А.Л. 31

**SURGICAL TACTICS IN WOUNDS OF PHARYNX AND CERVICAL
ESOPHAGUS**

Syzyi M. Yu., Shevchenko O. M., Lykhman V. M., Shevchenko V. O., Kulyk I. A., Guivan I. V. 38

**ТЕХНОЛОГІЇ СТАНОВЛЕННЯ ДУХОВНИХ СПРОМОЖНОСТЕЙ
СТУДЕНТІВ ВНЗ**

Бугерко Я. М., Брещайко А. Ю. 44

ОБ’ЄКТИВНІ ДЖЕРЕЛА МАРГІНАЛЬНОСТІ

Литвинчук О. В. 48

TIME FOR IDEOLOGICAL REVOLUTION IN UKRAINE

Riabchenko V., 50

GAME AND CULTURE: PROLEGOMENON TO THE RESEARCH

Lysokolenko T. 55

**РОЛЬ ФЕНОМЕНА ВІРТУАЛЬНОСТІ В БУТТІ ЛЮДИНИ
І СУСПІЛЬСТВА**

Храменок Л. О. 59

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОБСЛУГОВУВАННЯ В РЕСТОРАНАХ
ПРИ ГОТЕЛЯХ**

Матюшенко Р.В., Литвинець Л.Ф. 62

ОСОБЛИВОСТІ ІВЕНТ – СЕРВІСУ У ГОТЕЛЯХ

Матюшенко Р.В. 66

ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ СТРАТЕГІЇ ГОТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

Матюшенко Р.В. 70

ОБЩЕСТВО И СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЕ РАСПРЕДЕЛЕНИЕ

Мач В. Я. 74

ADAPTATION AS MAIN PRINCIPLE OF DYNAMIC ARCHITECTURE

M. V. Kozhukhovskaya

master of art criticism sciences, teacher East Kazakhstan State Technical University
Ust-Kamenogorsk city, Republic of Kazakhstan

Ключевые слова: динамическая архитектура, адаптация, мобильность, трансформация.

Keywords: dynamic architecture, adaptation, mobility, transformation.

Adaptation is a live system capacity to adapt for environmental changes through internal or external changes of self-system with internal balance saving. Such condition of dynamic equivalent of internal and external is one of the important factors for modern architectural objects [1].

The aim of this work is to reveal formation features of dynamic adaptation in dynamic architectural objects: there are entered terms “static” and “dynamic” adaptations of architectural objects; there are revealed the basic forms of dynamic adaptation manifestations, its types in dynamic architecture context; there are determined problems of dynamic architecture in dynamic adaptation process.

The term “motion” which is widely spread in modern live and everyday life, is accepted as “capability to movement”. However in a global meaning, this word is becoming one of the world mobility in a meaning of changing, adaptation. Static adaptation can be when it is not provided an evolution process of building function during projecting stage, and the question of adaptation to the new conditions of exploitation appears after some time [1].

In a difference from static adaptation, dynamic adaptation is provided during all stages, from designing to objects exploitation. Need of such adaptation becomes from the following factors: correspondence of the artificial environment characteristics to the constant growing requirements of the people; improvement and appearing of the new transport and construction industry types; creating of the new dynamic methods of the building constructions [3].

At the same time, concepts “adaptation” and “interactivity” are allocated. Building and its elements adaptation is accepted as provided process of external and internal adaptation as a result of interaction with a person or environmental subject and spatial space. Dynamic adaptation of the architectural objects can be directed to the different problems and can be used in according to time of its realization: seasonal and daily; in according to functional process development: residential, public, industry. As for construction point of view, adaptation can be external, concerning to architectural object’s shell, or internal, concerning internal elements in external shell’s limits [2].

Dynamic adaptation principles, based on the cyclic and reversible process of its transformation, have such manifestation forms as transformation and mobility. The term “transformation” means changing of the object's form. It is one of the basic methods of the adaptation manifestation to changing conditions and requirements, which can be qualitative and quantitative [3].

Architectural object's transformation is provided by space planning and constructive decisions of all building or construction, and can be designed on the whole complex level or separated construction. Mobility in architecture means correspondence and building reaction speed for changing conditions, also is a capability lightly movement of the building in a space.

Along with the specified features of dynamic architecture there are marked out the following problems [1]:

Projecting of the new architecture and created infrastructure by it shouldn't have an aim of existing architecture replacement. Opposite to it, new architecture should lightly combine with existing environment; supplement it, introducing into circulation new dynamic construction methods.

Dynamic systems which are based on adaptive architecture principles should to provide the maximum merge of systems “home-work”, “home-rest”, “home-communications”, “home-education”. Within this, it should create the greatest possible freedom of choice as places of stay at the moment time, and dynamically developing system of the most inhabited cell.

The renewing of the existing cities, especially its centers take an important place in dynamic architecture designing. Usually, there is a historical center building in big cities with development industry and administrative functions. Such structure have limited flexibility during its reconstruction and replanning. Exactly adaptive architecture is capable to solve different problems thanking to its variability.

Undoubtedly, dynamic architecture differs with high technological effectiveness, car similitude, and innovation esthetics. Within this, such requirement as creating of the internal comfortable space is shown to dynamic architecture. And such space should have an opportunity of renovation by the first requirement in exploitation process.

The following step, getting in the way of dynamic architecture development, the transition which was outlined already in the last conceptual developments from “moved” and “adapted” to the “adaptive”, “interactive” dwelling is. Such architecture is capable to self-adaptation of internal spaces within owner's requirements or changing external conditions of the user's demands [2].

Thus, in work the features of formation of dynamic architecture allowing opening potential opportunities of architectural objects in which dynamic properties of adaptation of buildings and constructions to environment conditions are used are revealed. The concept of adaptation of buildings and constructions which from the sphere of her manifestation can be static and dynamic is entered. Ways of manifestation of the principles of dynamic adapta-

tion objects of dynamic architecture which are capable to react to all external and internal changes in use are revealed.

Literature:

1. Гайдученя А.А. Динамическая архитектура: основные направления развития, принципы, методы/ Гайдученя А.А. – Киев: Будивельник, 1983.
2. Rudolf Arnheim The dynamics of architectural form/ R. Arnheim – London: University of California Press, 1977.
3. Сапрыкина Н.А. Архитектурная форма: динамика и статика/ Сапрыкина Н. А. – М.: Стройиздат, 1984.

ЕКСПРЕСІЙНИЙ ПРОФІЛЬ МІКРОРНК В КАРДІОГЕНЕЗІ

Терещук О.П.

Студентка 6-го курсу факультету

ФБМІ НТУУ «Київський політехнічний інститут» ім. Ігоря Сікорського

МікроРНК представляють собою клас малих некодуючих білок РНК, які є важливими регуляторами експресії генів. Недавні дослідження показали, що різні форми мікроРНК можуть бути використані для лікування і діагностики різних захворювань. В даний час широко обговорюються можливості застосування мікроРНК в таргетній терапії. Ще одне важливе питання стосується способів доставки інгібіторів і аналогів ендogenous мікроРНК в клітину. В огляді обговорена роль мікроРНК в патогенезі різних видів патології. Показані перспективність і шляхи можливого застосування різних мікроРНК в якості діагностичних і фармакологічних агентів, особливо актуальних при лікуванні захворювань серцево-судинної системи.

Ключові слова: мікроРНК, біологічна мішень, серцево-судинна патологія, діагностика.

Keywords: microRNA, biological target, cardiovascular pathology, diagnostics.

Вступ. Перша мікроРНКlin-4, яка веде до порушення метаморфоза нематоди *Caenorhabditis elegans*, була виявлена в 1993 р. вченими гарвардського університету під керівництвом В. Емброса. Через 7 років була відкрита друга мікроРНКlet-7 з протилежною дією, що сприяє процесу метаморфоза. Сьогодні описано вже понад 1 000 різних мікроРНК з доведеними регуляторними функціями, в тому числі у людини (табл. 1).

Таким чином, мікроРНК - сімейство малих некодуючих, що не транскрибуються в білок РНК. Вважають, що мікроРНК регулюють ефекторні молекули, включаючи деацетилази гістонів. Модифікації гістонів, такі як ацетилювання, метилювання і фосфорилюван-

ня залишків лізину, грають ключову роль в регуляції генної експресії. Регуляція експресії генів за допомогою мікроРНК відбувається на основі розпізнавання нуклеотидної послідовності інформаційної РНК. Зміни експресії генів за допомогою мікроРНК здійснюються шляхом модуляції процесу трансляції (інгібування або стимуляція), що призводить в кінцевому підсумку до зниження вмісту білкового продукту гена [1].

В даний час широко обговорюється проблема вдосконалення ранньої молекулярної діагностики захворювань серцево-судинної системи, а також розробки за допомогою антисенс-технологій агоністів і антагоністів мікроРНК (антагомів) різних класів

для персоніфікованої терапії захворювань серця і судин шляхом експресії або нокдауну генів.

Отже, мікроРНК – це механізм тонкої регуляції експресії генів. Вони мають безліч мішеней у клітині і можуть регулювати як пригнічуючи так і покращуючи експресію генів. Тому мікроРНК залучені у регулювання безлічі біологічних процесів, а також залучені до контролю як нормальних так і патологічних процесів.

МікроРНК у кардіогенезі. В даний час описано безліч мікроРНК, впливаючи на які, можна викликати різні ефекти в органах і тканинах серцево-судинної системи (апоптотичні і анти-апоптотичні, аритмогенні і антиаритмічні, ішемізуючі і антиішемічні і ін.). Так, людська мікроРНК hsa-мікроРНК-1 залучена у формування схильності до захворювань серцево-судинної системи (негативно регулює експресію асоційованих з гіпертрофією генів кальмодуліна і Mef2a). В якості можливих механізмів її впливу розглядаються: негативна регуляція експресії генів CALM і Mef2a, асоційованих з гіпертрофією; внесок в реекспресію генів каналу синусового вузла HCN2 і HCN4; регуляція аритмогенного потенціалу шляхом впливу на GJA1 і KCNJ2; посттранскрипційна репресія HSP60, HSP70, що впливає на апоптоз; регуляція вмісту Hand2 в період кардіогенеза. Доведено, що крім наведених вище генів, мішенями для hsa-мікроРНК-1 є мРНК генів Hand2, HDAC4, TMSB4X, KCNJ2. Так, продукт гена Hand2 є транскрипційним фактором, що визначає експансію кардіоміо-

цитів в шлуночки при формуванні серця, а hsa-miR-1 «Титрує» його ефект на критичні серцеві регуляторні білки, які контролюють баланс між диференціацією та проліферацією під час кардіогенеза. Відповідно до сучасних уявлень про вплив однієї і тієї ж мікроРНК на рівень трансляції ряду білків можна вважати, що hsa-мікроРНК-1 бере участь в регуляції експресії сукупності генів, продукти яких відповідають за розвиток і функціонування серця. Згідно з інформацією, що міститься в різних базах даних (miRanda, TargetScan, Pictar), для мікроРНК hsa-miR-1 потенційними мішенями можуть бути сотні генів (наприклад, в базі miRanda для hsa-miR-1 до числа передбачуваних мішеней віднесений 901 ген). Відносно невелика вибірка цих генів, наведена в якості ілюстрації в (табл. 2). Що свідчить про широкий спектр фізіологічних процесів, в які може бути втягнута дана miRNA. У базі даних TargetScan вказується 584 потенційних мішеней hsa-miR-1, які містять 636 консервативних і 136 слабоконсервативних сайтів зв'язування [4].

МікроРНК як терапевтична мішень. Дослідження функціональної ролі мікроРНК в регуляції клітинних процесів спільно з аналізом даних про зміну рівнів мікроРНК в ході розвитку захворювання дозволяє передбачити конкретні мікроРНК, порушення експресії яких може бути одним з факторів розвитку патологічних процесів. В даний час інтенсивно вивчається потенціал використання модифікованих синтетичних олігонуклеотидів для діа-

Табл.1

Деякі показники за кількістю мікроРНК і їх мішеней, передбачених різними методами для людини.

Показники	Бази даних			
	miRanda	Pic Tar-4way	Pic Tar-5way	Target ScanS
Число мікроРНК	470	179	131	139
Число генів-мішеней	15274	9152	3455	7709
Число сайтів зв'язування	284714	154894	28870	22,837
Середнє число генів-мішеней на мікроРНК	32,5	51,1	26,4	55,5
Середнє число сайтів зв'язування на miRNA	606	865	220	164
Середнє число сайтів зв'язування на ген	18,6	16,9	8,3	3,0
Міжвидова консервативність	2 види	4 види	5 видів	5 видів

Пояснення до табл.1: Інформація про мікроРНК узагальнена в різних базах даних, які розроблені не тільки для зберігання інформації, але і в якості інструменту пошуку нових мікроРНК, встановлення їх мішеней і функціональної значущості. У табл.1 проілюстровані деякі з них. У людини, по різних базах даних, число передбачених з використанням біоінформаційного підходу мікроРНК, володіючих міжвидовою консервативністю, варіюється від 131 до 470, число генів-мішеней – від 3455 до 15274, число сайтів зв'язування – від 22837 до 284714. В базі даних <http://mirdb.org> для людини приведена інформація про 703 мікроРНК, для яких припускається наявність 236 543 мішеней, локалізованих в різних генах (із них 16 856 віднесені до розряду унікальних). Отримані з використанням біоінформаційних підходів відомості про число мікроРНК, їхніх генів-мішеней являються попередніми і вимагають подальшого експериментального підтвердження.

Табл.2

Деякі потенційні мішені miRNA hsa-miR-1 і їх функція (по базі даних «Microsoms» Європейського біоінформаційного інституту).

Процес (функція) локалізації	Гени-мішені
Процеси	
Метаболізм	PPIB. SFRS9. GTF2B. MON2. DDX5. SPTLC1. CEBPZ. MGAT4A. ERH. DUPS12. MRPS33. ORC6L. TGM3
Морфогенез	NCL. SLC33A1. GLI3. DLX5
Функція	
Трансферазна активність	IHPK2. SPTLC1. MGAT4A. TGM3
Гідроксилазна активність	DUPS12
Ізомеразна активність	PPIB
Зв'язування іонів	GTF2B. PRKCSH. RP9

гностики і терапії мікроРНК-залежних станів. Ряд властивостей мікроРНК робить їх перспективними кандидатами на роль мішеней для нових ліків. По-перше, це невеликий розмір і відомі консервативні послідовності мі-

кроРНК. По-друге, під контролем конкретної мікроРНК знаходиться, як правило, кілька функціонально пов'язаних генів. Очевидно, що вплив на конкретну мікроРНК призведе до узгоджених зміни відразу декількох

Табл.3

Роль мікроРНК в регуляції серцево-судинної системи.

Тип мікроРНК	Можлива мішень	Ефект	Область можливого застосування
1	Sx43(коннексин43)	Селективна серцева над експресія зменшує гіпертрофію лівого шлуночка і попереджує шлуночкові тахіаритмії	Інфаркт міокарда, гіпертрофія лівого шлуночка (ГЛШ), шлуночкові тахіаритмії
2	Irx5(гомеодоменований транскрипційний фактор), Kcnd2 (потенціалзалежний калієвий канал підродини D, тип 2)	Поєднана втрата функції Irx5 та Irx4 викликає аномальну реполяризацію шлуночка і схильність до аритмії	Зниження частоти серцевих скорочень (ЧСС), укорочений інтервал PR, видовжений інтервал QRS

компонентів сигнального шляху, блокування компенсаторних механізмів і, як наслідок, може мати сильніший регуляторний ефект. Це особливо актуально для удосконалення схем терапії захворювань, в основі патогенезу яких лежать порушення функціонування декількох сигнальних шляхів, а не поодиноких генів. Для модулювання рівнів мікроРНК застосовують дві альтернативні стратегії в залежності від того, підвищення або зниження експресії ендогенної мікроРНК розглядається як причинний фактор розвитку захворювання [2]. Ефекти окремих мікроРНК представлені в (табл. 3).

Література:

1. Бабушкина, Н. П. Генетика человека и патология : сборник научный трудов / под ред. В. П. Пузырева. - Томск : Печатная мануфактура, 2007. - Вып. 8. - С. 219-228.
2. Катохин, А. В. МикроРНК - новые регуляторы активности генов у эукариот / А.В. Катохин, Т. Н. Кузнецова, Н.А. Омельяничук // Информационный Вестник ВОГиС. - 2006. - Т. 10, № 2 - С. 241-272.
3. Федоров, А. В. Перспективы использования микроРНК в качестве биомаркера ишемического повреждения миокарда / А. В. Федоров, А. А. Костарева, М. М. Галагудза, С. М. Минасян, Д.И. Курапеев // Регионарное кровообращение и микроциркуляция. - 2012. - Т. 11, № 3 (43). - С. 69-75.

SECTION 4. BIOCHEMISTRY.

MATHEMATICAL MODEL OF ENANTIOSELECTIVE MOLECULAR IMPRINTED POLYMER FOR THE SOLID PHASE EXTRACTION OF S-WARFARIN FROM PLASMA

Chernyshov Nikolay Nikolaevich

Candidate of technical sciences, Senior researcher, Doctoral student of the department of EECS

Ghazi F.H. Bani-Khaled

Post graduate student, Kharkov National University of Radio Electronics

Abstract

An enantioselective molecular imprinted polymer for S-warfarin was designed computationally by using the density functional theory (DFT) at B3LYP/631G level and Gaussian 2003 package. The effect of polymerization solvent was also evaluated by the polarizable continuum model (PCM) and it was based on the measurement of interaction energies between S-warfarin and monomers in different polymerization solvents. The computational method showed that the methacrylic acid (MAA) and acetonitrile (AN) had the highest stabilization energy for the pre-polymerization adducts. The enantioselective extraction of MIP for R and S-warfarin was evaluated by chiral separation chromatography and polarimetry methods. The results revealed that the proposed S-warfarin molecular imprinted polymer has a moderate recognition for extraction of R-warfarin in a racemic mixture and had no recognition for other foreign drugs.

Key words: polymer, continuum model, separation chromatography, plasma concentration, clinical application, ultra-filtration, electro kinetic chromatography.

Introduction

Warfarin belongs to the 4-hydroxycoumarin which congener and depresses the synthesis of vitamin K-dependent C [1]. It is clinically used as anticoagulant agent for reducing the risk of thrombosis and is mainly available as a racemic mixture of R-warfarin and S-warfarin. It is well demonstrated that S-warfarin is 3-5 times more potent than R-warfarin. The monitoring of therapeutic effect of S-warfarin is usually carried out by measuring the international normalized ratio (INR). The INR has several limiting factors such as resistance to anticoagulant,

drug interaction, patient compliance and food variety [2]. However, wide attempts have been done for monitoring the plasma concentration of warfarin for clinical application and the effective treatment of severe intoxication. The most analytical methods have been reported for quantification of warfarin in biological samples are: HPLC with detector of UV-vis [3], HPLC with detector of fluorescence [4], gas chromatography with detector of mass [5], differential pulse and square-wave stripping voltameters [6], fluorescence spectrophotometry [7], and capillary zone electrophoresis with detector of

PDA [8]. In all of these methods, the biological sample preparation, clean up procedure and pre-concentration technique are the critical points for analysis of low concentration analyte. Although, these methods are commonly used for sample pretreatment, their selectivity is very poor and therefore needs for highly expensive analytical instruments such as: LC-mass micellar electro kinetic chromatography, electro spray ionization mass spectrometry [9] and the supercritical fluid chromatography-tandem mass spectrometry will arise. For resolving these problems, the molecular imprinted polymers (MIPs) can be used as selective sorbents for extraction of drugs from biological samples. These simulation methods are based on the mechanical quantum theories and are usually economic, faster and more accurate than the experiments. Generally, the *ab initio* computational methods such as the density functional or (DFT) with various basis sets have been widely used, because they describe the properties of electron distribution of the analyzed system with high accuracy.

1. Materials and instruments

All chemical reagents such as HCl, NaOH, methacrylic acid (MAA) monomer, ethylene glycol dimethacrylate (EGDMA), and organic solvents such as methanol (MeOH), acetonitrile (AN), ethanol (EtOH), *n*-hexane and chloroform (CHCl₃) were analytical. R and S-warfarin were purchased from Sigma-Aldrich (St. Louis, MO, USA). The standard solution of 3000 µg mL⁻¹ of S-warfarin was prepared by dissolving 0.03 g of drug in 10 mL of bi-

nary mixture of water: AN (50:50%, v/v) was stored in a cool dark place. Human plasma was obtained from the Cardiac Department of Imam Reza Hospital (Kermanshah, Iran). The High performance liquid chromatography (HPLC) analyses were performed by a KNAUER liquid chromatography system that was controlled by EZ-Chrome Elite software. The UV-visible detector (model s 2500) was used at a fixed wavelength of 274 nm for monitoring S-warfarin. A six-way injection valve equipped with a 20 µL injection loop was used for introducing the sample into the column. A chiral separation of S-warfarin was performed on a Eurospher 100-5C18 column (250 mm × 4.0 mm i.d.). A mobile phase of MeOH: AN: acetic acid-acetate buffer (5.0 × 10⁻³ mol L⁻¹, pH 3.9; 20:40:40%, v/v) was passed through the column with the flow rate of 0.9 mL min⁻¹. For the chiral separation of S-warfarin and R-warfarin a Chiral-AGP analytical column (5 µm, 100 mm × 4.0 mm, Chromtech) was used.

2. Quantum mechanical calculations

All calculations were performed by a high advanced PC computer (CPU: Core i7, 16 GB RAM). The monomer with the highest binding energy to the template (E) is the most suitable monomer for synthesizing the polymer. In addition, the solvent had a remarkable effect on the cavity shape and mechanical properties of MIPs [10], therefore, the effects of solvent and/or solvation on energy and stability of the template-monomer complexes were studied by using the polarisable continuum model (PCM) [11]. In

this model the solvent is considered as a uniform polarizable medium with an electric per-mittivity of ϵ , and the solute is placed in a suitably shaped cavity in the medium. The synthesis of MIP was prepared by the bulk polymerization method [12] via dissolving 0.138g (0.4mmol) of S-warfarin, 0.103g (1.2mmol) of MAA, 5.4mmol of cross-linker EGDMA and 0.12mmol of AIBN as an initiator in 3.0mL of AN solvent into a 15.0mL glass tube which equipped with a rubber cap.

3. The enantioselectivity evaluation of imprinting effect

In order to have a suitable and efficient MIP, three factors such as quantity of the interactions between the monomer-template, the binding strength, and type of porogen should be considered. The quantum mechanical calculations show that, MAA is a suitable monomer for preparing MIP, because it contains carboxyl group that can form the hydrogen bonds with S-warfarin. MAA is not always the optimal monomer though, according to the computational calculations, it gives the highest E with S-warfarin, and therefore, it will give the polymer with the highest affinity for the template. In addition, the selectivity of an MIP depends on the polymerization solvent. Since the correct pre-arrangement of the functional monomers around the template molecules largely depends on the nature of porogen, the polymerization solvent has a remarkable effect on the selectivity properties of MIP. The polarity of progeny may affect the interactions of template molecule with

the functional monomers, and also the adsorption properties of MIPs. In addition, a solvent with higher hydrogen binding capacities competes more efficiently with the sample molecule for binding the functional groups of the recognition sites and thus weakens the polar interactions [13]. We know that when the covalent imprinting approach is employed, the effect of porogen on the selectivity of the recognition sites is not very significant, whereas for the non-covalent approach it is a crucial parameter. In non-covalent polymers the organic solvents with lower hydrogen binding capacities produced better polymers in comparison with polar organic solvent. The hydrogen bonding capacities of AN is very weak [14] and therefore, the interactions between AN and S-warfarin and/or MAA is not very significant and thus it does not weaken the interaction between the template and monomers. To evaluate the enantioselectivity of the proposed MIP for S-warfarin, we used the selectivity coefficient Eq.(1) for measuring the enantioselectivity of MISPE for the template molecule.

$$\gamma = \frac{K_d(\text{S-warfarin})}{K_d(\text{R-warfarin})}, \quad (1)$$

where K_d is the distribution constant of template and/or foreign drug that were measured by the batch rebinding experiment and via Eq.(2).

$$K_d = \frac{V(C_i - C_f)}{C_f \times m}, \quad (2)$$

where C_i is the initial concentration of free template and/or foreign drug, C_f is the concentration of free template or

foreign drug in the solution, m is the mass of polymer (g); V is the volume of initial solution. 50mg of the proposed polymer was transferred into 5.0mL of B.R. buffer containing 2.0mL – 1of S-warfarin (C_i), and was stirred for 6h. Then, the concentration of free S-warfarin (C_f) in solution was measured and the mass of the template adsorbed to the MIP was calculated. The same procedure was carried out for R-warfarin. The K_d of S-warfarin and R-warfarin in MIP was determined by Eq. (3) and the selectivity coefficient was measured by Eq.(2). The result of the selectivity shows that the proposed MIP has a roughly good selectivity for S-warfarin since value of corresponding R-warfarin is >1 . Also, the same procedure was performed for five foreign drugs such as pseudoephedrine, metronidazole, atorvastatin, and ofloxacin. The results of Table 3 clearly suggest that MIP offers a good selectivity for S-warfarin since values of the corresponding foreign drugs are >1 . This high selectivity of MIP is due to the difference molecular dimensions of template with foreign drugs and therefore, causes various matching degrees in the bonding sites. In other words, it caused the foreign drugs not to be complementary to the imprinting cavities of S-warfarin-MIP and therefore, had weak interactions. The results show that the amount of S-warfarin bonded the imprinted polymer was much higher than the non-imprinted polymer and it suggests that the imprinted cavities of MIP had high affinity for binding with the template. The specific optical rotation $[\alpha]_D^{20}$ of a racemic solution of R and S-warfarin before and

after passing through the MISPE cartridge was measured by using a polarimeter [15]

$$[\alpha]_D^{20} = \frac{\alpha}{Cl}, \quad (3)$$

where α is the measured optical rotation, λ is the length of cell (dm) and X is the concentration of solution (g mL⁻¹). This shows that S-warfarin is extracted more by the proposed polymer and R-warfarin is removed in loading and washing steps of MISPE process. Also, Fig. 1 shows the enantioselective chromatograms of R and S-warfarin before and after MISPE. The structure of R and S-warfarin are very similar to each other and therefore, the complete separation does not occur. The results obtained agreed well with the view that the recognition of the shape and functionality of a template molecule is important in molecular imprinting.

Conclusion

In this study, a simple MISPE-HPLC-UV method based on the rational design of MIP in AN for enantioselective extraction of S-warfarin from plasma sample was developed. The computational data demonstrated that in comparison to the other functional monomers, S-warfarin interacted more strongly with MAA. The synthesized polymer shows higher molecular recognition than the corresponding NIP. Also, it has moderate recognition ability for R-warfarin and therefore, it can be used as an efficient polymer for the selective extraction of S-warfarin from racemic mixtures of R and S-warfarin. The extraction recovery of

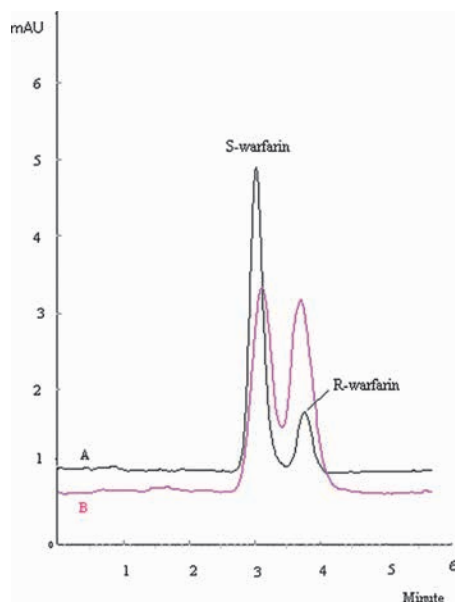

Fig.1. Comparative chiral chromatograms of 1.0 g mL⁻¹ of S-warfarin and R-warfarin (A) after extraction by MISPE, and (B) before extraction by MIP

the S-warfarin from plasma sample was not less than 90%. The proposed method is sufficiently accurate and precise for the analysis of trace S-warfarin in plasma sample.

References

1. R. Wallin, N. Wajih, S.M. Hutson. *Vitam. Horm.* 78, 2008. - P.227.
2. Y.A. Chua, W.Z. Abdullah, S.H. Gan. *Turk. J. Med. Sci.* 42, 2012. - P.930.
3. R. Lombardi, M. Cattaneo, A. Tripodi. *Thromb. Res.* 111, 2003. - P.281.
4. P.R. Ring, J.M. Bostick, J. Pharm. Biomed. Anal. 22, 2000. - P.573.
5. C. Banfield, M. Rowland. *J. Pharm. Sci.* 73, 1984. - P.1392.
6. P.H. Duffield, M. Kennedy. *Biomed. Mass Spectrom.* 6, 1979. - P.208.
7. T.D. Smirnova, N.V. Nevryueva. *Anal. Chem.* 64, 2009. - P.1114.
8. Q. Zhou, W.-P. Yau, E. Chan. *Electrophoresis.* 24, 2003. - P.2617.
9. C. Huang, J. Yang, Y. Du, L. Miao. *Clin. Chim. Acta.* 393, - P.2008. - P.85.
10. S. Jin, Y.-F. Zhang, K. Liu. *Yaoyue Xuebao.* 47, 2012. - P.105.
11. C.M.Y. Lo, G. Cheng. *J.H.S; Pharm. Biomed. Anal.* 52, 2010. - P.305.
12. J. Hou, J. Zheng, S.A. Shamsi. *J. Chromatogr. A.* 1159, 2007. - P.208.
13. M. Tabandeh, S. Ghassamipour. *J. Chromatogr. B.* 898, 2012. - P.24.
14. N. Holland, J. Frisby, E. Owens, P. Duggan. *Polymer.* 51, 2010. - P.1578.
15. M. Cossi, V. Barone, J. Tomasi. *Chem. Phys. Lett.* 255, 1996. - P.327.

FLOWER TEXTURE AS A MEANS OF DISPLAYING FEMININITY IN HOSPITALITY ESTABLISHMENTS SUITS

Yakymchuk Olena Volodymyrivna

PhD, Associate Professor Department of design
Kherson National Technical University

Yakymchuk Dmytro Mykhailovych

PhD, Associate Professor
Department of hotel and restaurant business
Kherson State University

Keywords: feminine image, suit, flower textile decorative texture, hospitality establishments.

The suit of hospitality establishments is not only image and branding component, but also expresses the certain character of the company concept and forms its artistic visual image. Therefore, the composite integrity of its design is a necessary stage in the subject environment designing of the hospitality establishment. One of the most important tools for shaping the visual image, such as the shape and color, is the texture.

The texture is one of the properties surrounding objective world, which is a means of expressing artistic image of the created object [1, 2]. Using different invoices allows you to create different emotional effects of things.

Usually invoice perceived visually, depending on how it absorbs or reflects light [3]. It differs by the number and size of the elements that form the textured surface, that is, by size. In addition, the texture perceived tactilely. The tactile effect of the texture can felt by

touching the texture of the tissue by hands. For example, it can be soft, smooth, barbed, slippery, fluffy, rough, butterfly, matte, rough, glossy, glowing. This physical property induces the viewer to touch the object of contemplation. Therefore, the use of decorative textile texture in clothing, the subject of which is a person, is appropriate. From the point of view of psychological action, the texture can be pleasant, unpleasant, restless, monotonous, joyful, boring and clumsy.

In order to create an artistic image and emphasize character, it is necessary to pick up and create the required texture in clothes. An expressive sound of a design-shape suit generates certain associations in the viewer. The structure greatly affects on the plastic shape. Varied with her it is possible to obtain contrasting characters of image with the same external geometry (Fig. 1).

For the full disclosure a female image in a suit of hospitality facilities, it is

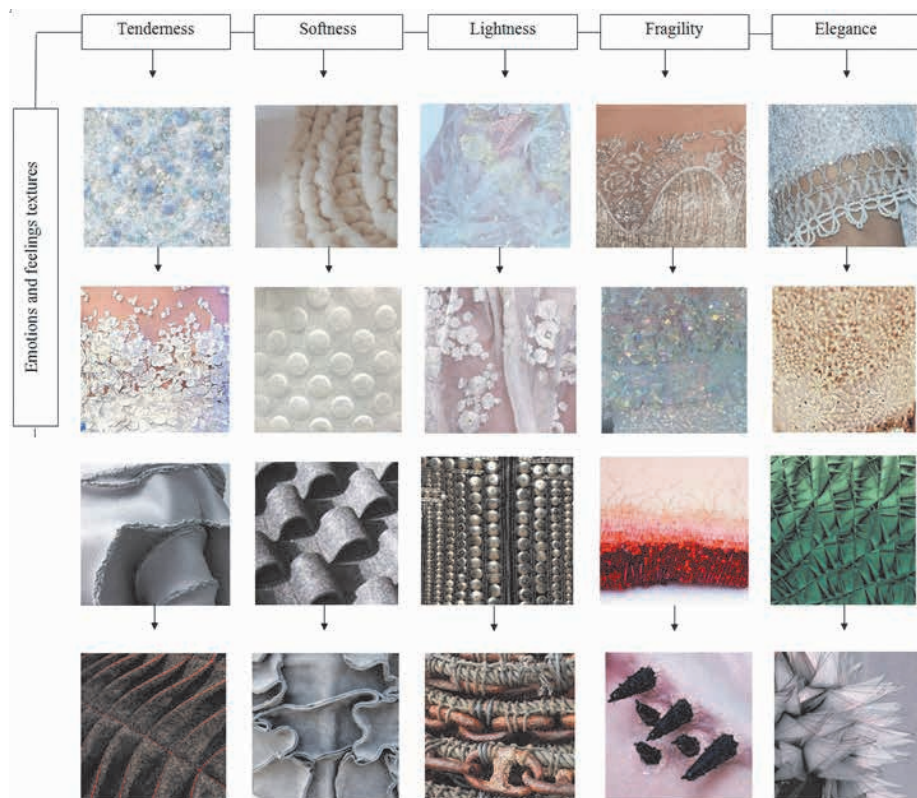

Fig.1 The associative contrast of emotional perception phenomena and properties, expressed through textile invoices

necessary to convey the impression of softness and delicacy. The texture of the material should emphasize the main qualities of women. To create a harmonious feminine image in a suit, it is necessary to apply the appropriate materials invoice. One of the options for achieving this goal is the use of flower motifs that are associated with the feminine image [4]. The main characteristics of flower texture models of women's clothing are considered. The concept of analysis decorative textile textures in feminine images taken into account [5].

Next diagrams (Fig. 2, 3) illustrate the results of investigations.

Therefore, from the analysis of flower texture in women's suits established, that they have a smooth, relief, bas-relief, openwork character of the surface. The visual perception of floral texture amplified by the use of corresponding coloring. For these textures characteristic application the following color palettes: achromatic, monochrome, polychrome. On the motive of floral invoices there are plant and combination (vegetative + geometric, vegetative + zoo-

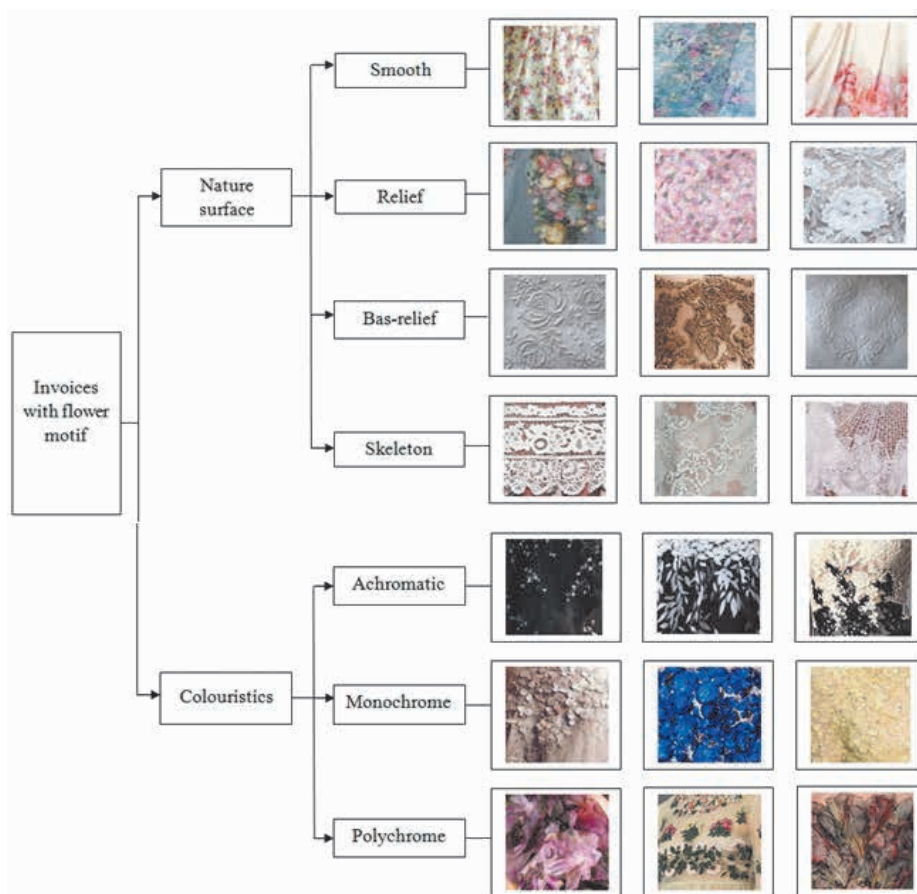

Fig. 2 Scheme of the main characteristics of flower decorative textures in feminine images depending from nature surface and colouristics

morphic) character. The texture ornament is a linear, mesh, and composite-closed structure.

Literature:

1. Декоративная композиция : учебн. пособие / К.Т. Дагдзиян. Изд. 2-е, перераб. и доп. – Ростов на Дону: Феникс, 2010. – 312 с.
2. Основы композиции : учебн. пособие / О.Л. Голубева. Изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Издательский дом «Искусство», 2004. – 117 с.
3. Учебник дизайна. Композиция, методика, практика / В.Б. Устин. – М.: АСТ: Астрель, 2009. – 254 с.
4. Кучерук О.В. Фактура як складова жіночного образу костюма / О.В. Кучерук, О.В. Якимчук / Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції: «Сучасне мистецтво: практика та наукові пошуки». – Харків: ХДАДМ, 2015. – С. 117-119
5. Якимчук О.В. Формування концепції аналізу текстильних декоративних

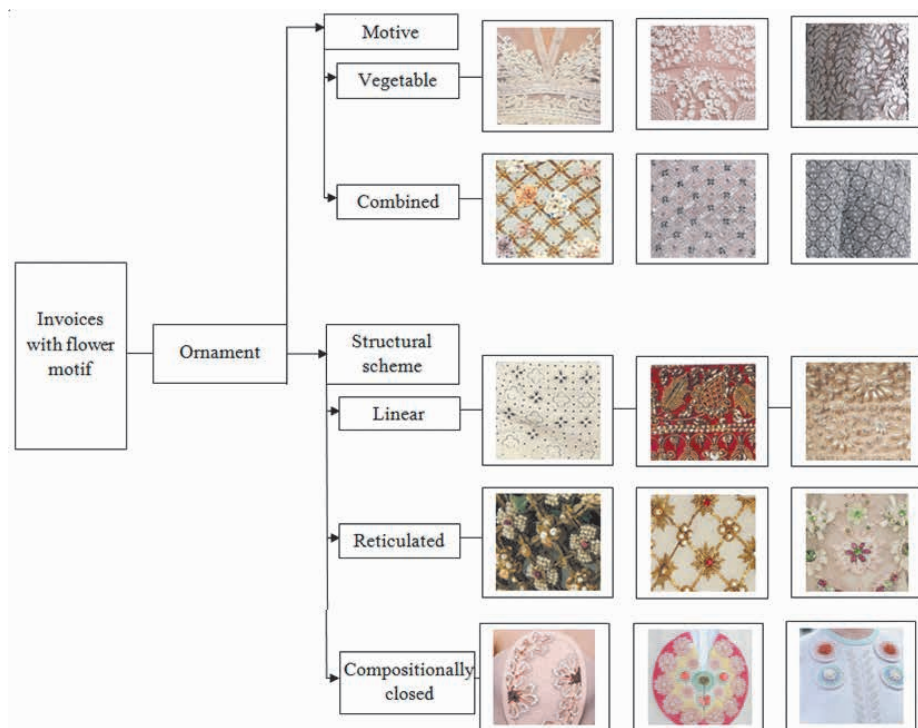

Fig. 3 Scheme of the main characteristics of flower decorative textures in feminine images depending from ornament

фактур у жіночному одязі / О.В. Якимчук, О.В. Кучерук // Аркадія. Мистецт-

вознавчий та культурологічний журнал. – 2016. – № 1. – С. 133–138.

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНОГО СПРИЙМАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Назаренко І.М.

доцент, кандидат педагогічних наук,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Ключові слова: музичне сприймання, виконавська інтерпретація, розуміння музичного твору, творча активність.

Key words: musical perception, performing interpretation, understanding of a musical work, creative activity.

Удосконалення виховного потенціалу уроків музичного мистецтва, поглиблення їх впливу на розвиток особистості учнів в значній мірі зумовлене підготовкою педагогічних кадрів. У зв'язку з цим, зростає значення дослідження проблеми сприймання музики, що представляється досить важливою в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя мистецьких дисциплін.

Музичне сприймання розглядається сучасними науковцями як активна діяльність суб'єкта, що спрямована на вирішення певної задачі – створення образу, адекватного явищу, котре сприймається. У “багатшаровій” структурі цієї діяльності взаємодіють результати перцептивних та інтелектуальних актів. Почуттєве відображення твору, як важлива, але не єдина ступінь сприймання, виявляється поєднаним із пізнанням об'єктивних характеристик музичного явища і виступає своєрідним носієм уявлень людини

про твір, що сприймається, і знань про нього.

Таке усвідомлене сприймання, яке є результатом не тільки почуттєвого пізнання, але й осмислення твору, отримало своє визначення – розуміння музики [5; 119]. Отже, можна вважати, що сприймання є одним із видів художньо-пізнавальної діяльності, а розуміння твору – його найважливішим компонентом.

Проблема розуміння музичного твору має різнобічні аспекти, зокрема при розгляді питань підвищення ефективності розуміння музики у зв'язку із формуванням у студентів навичок аналізу та інтерпретації змістовної структури твору.

На думку вчених, головна сутність розуміння складається із взаємодії суб'єкту та об'єкту, що в результаті передбачає визначення змістовного значення художнього твору та його переведення у “внутрішній план”, тобто відображення в свідомості особис-

тості. Відмічається, що розуміння передбачає складну роботу із виділення основних точок, “сміслових позначок”. Ця робота проходить комбіновано, із залученням розгорнутого аналізу та синтезу, а також контекстних здогадок, що робляться як висновок із розуміння окремих елементів отриманої інформації. Цим підкреслюються своєрідність суб’єктивного смислу твору та його індивідуальні особливості у порівнянні із об’єктивно даним явищем мистецтва [3; 86].

Розуміння являє собою складний вид аналітико-синтетичної діяльності, що включає виділення основних елементів матеріалу та об’єднання їх в ціле. Формою активності розуміння виступає його вибірковість, а вибір спрямовує фіксацію уваги на окремих опорних точках. В цьому процесі, який потребує осмислення матеріалу, встановлення зв’язків між окремими елементами тексту, аналізу інформації з позицій власного досвіду та інтерпретації художнього повідомлення, можливо виділити дві ступені: аналіз формально-змістовної структури твору й інтерпретацію твору.

Розмежування вказаних ступенів досить умовне, адже вони не обов’язково сліднують одна за одною, а подекуди й накладаються. Це логічні, а не хронологічні етапи розуміння. Різноманіття суб’єктивних тлумачень твору не заперечує існування спільних моментів в системі сприймання музики [1; 144]. Інтерпретація у певних межах містить спорідненість загального враження, отриманого адресатом

інформації за допомогою аналізу художнього матеріалу, що обов’язково вимагає системи спеціальних знань суб’єкта розуміння.

По суті, розуміння відбувається із переходом від загального (недиференційованого) сприймання твору до аналізу та осмислення його окремих частин, встановлення їх взаємозв’язку. Кожен індивід конструє власну смислову послідовність у виділенні вузлових моментів твору. Вони чимось відрізняються, але певною мірою і співпадають, адже початково поєднані одним й тим же матеріалом.

Естетична оцінка є одним із показників рівня усвідомленого сприймання, оскільки диференційований підхід до естетичних якостей твору завжди супроводжується почуттям переживання цінності. Естетична оцінка музичного твору в якості виконавського мистецтва може бути вираженою і в словесному судженні, і у виконавській інтерпретації.

Кожний показник має свої достоїнства та недоліки. Виконавська інтерпретація дозволяє немовби перевести у внутрішній план скриті мислительні операції суб’єкта розуміння, але представляє значні труднощі для встановлення об’єктивних методів виміру.

Логічна вербальна модель змісту твору більш чітко виявляє його повноту та глибину, адже розуміння більшою частиною описується і реалізується в характеристиках інтелектуального процесу. Разом з тим, сукупність словесних суджень дещо збіднює інформацію про музичне сприймання і

не вичерпує всього багатства ставлень людини до музики.

В якості опосередкованих показників сприймання музики можуть бути використані також графічні зображення, малюнки, ритмічні рухи. Ця група показників найбільш часто застосовується в роботі з учнями молодших вікових груп. Діти, в яких ще не розвинутий достатній словарний запас, намагаються передати своє розуміння музики характером рухів, графічними лініями, кольоровими співставленнями.

Враховуючи професійну спрямованість музичної підготовки студентів, в оцінці рівня їх сприймання бралися до уваги знання основних музично-естетичних понять та умінь застосовувати їх на практиці: в словесній та виконавській інтерпретаціях; у визначенні педагогічних прийомів, які необхідні для роботи з учнями над конкретним твором. Диференціація отриманих результатів дала можливість виявити п'ять рівнів розуміння:

- повне, точне розуміння загального характеру і змісту твору на основі аналізу окремих компонентів його структури; правильне і повне визначення педагогічних прийомів роботи над твором із учнями конкретної вікової групи;
- розуміння загального змісту твору із несуттєвими неточностями у виділенні та аналізі окремих деталей; недостатньо обґрунтоване виділення прийомів роботи над твором;
- розуміння тільки загального емоційного характеру твору; невміння виділити вузлові моменти в розвитку му-

зичного образу, розкрити семантичне значення окремих засобів виразності; невміння підібрати відповідні прийоми та методи роботи над твором;

- фрагментарне, часткове розуміння окремих компонентів структури твору, невміння дати цілісну інтерпретацію образного змісту музики; невміння виявити труднощі в роботі з учнями над сприйманням даного твору;
- повне нерозуміння музичного тексту (найчастіше спостерігається при сприйманні сучасної музики нових напрямків та невідомих до цього часу творів, стиль і форма котрих не вкладаються в існуючі, звичні для розуміння схеми).

В результаті експериментальної роботи було встановлено, що вирішення проблеми розуміння музики з точки зору лише формування естетичних і художніх знань, умінь та навичок не зовсім вірне. Можна досягти того, щоб студенти засвоїли теорію естетичного сприймання, оперували багатьма фактами в галузі музичного мистецтва, але якщо не буде сформована здатність до самостійного осмислення та творчого використання матеріалу, який вивчається, задача підготовки до сприймання і розуміння музичної творчості навряд чи може вважатися вирішеною.

Для творчої діяльності вирішальне значення має не сама по собі величезна кількість знань, а їх структура, психологічний тип засвоєння знань, що визначається типом діяльності, в процесі якої вони набувалися.

Підхід до проблеми сприймання як творчої діяльності, що є адекватною

особливостям твору, дає право виділити постановку запитань (або взагалі завдань) та пошук (знаходження) на них відповідей в якості можливого педагогічного прийому, що дозволяє досягти глибокого і повного розуміння [2; 98]. Потребу людини будь-що зрозуміти психологи зазвичай пов'язують із виникненням проблемної ситуації, котра завжди містить невиявлене, приховане запитання. Наявність в ситуації прихованого запитання обумовлює найважливішу її властивість – новизну. Виявлення і постановка ряду запитань немов перетворює проблемну ситуацію в завдання, для вирішення якого необхідно знайти відповіді на дані питання.

Завдання, що виникають при сприйманні музичного твору, не є задачами у звичайному розумінні. В чому міститься процес осмислення і виконання цих завдань?

Стикаючись із будь-яким протиріччям у музичному явищі, з чимось незрозумілим або тяжко пояснювальним, студенти починають аналізувати твір, виділяти в ньому окремі елементи, зіставляти їх, встановлювати зв'язки між ними, робити висновки, тобто немов відповідати на непоставлені приховані запитання. Успіх пошуків відповіді на завдання загального характеру в цьому випадку залежить від виявлення та постановки для себе прихованих запитань. Таким чином, рішення задачі, якою є аналіз та інтерпретація твору, включає в себе усвідомлення запитань, виділення даних для відповіді на них, вибір альтернатив

і, на цьому, виявлення „прихованих” проблем [5; 134]. Вирішенням задачі є оперування даними і результатами дій для отримання відповіді на поставлені запитання.

Прийом постановки запитань надає можливості формувати у студентів способи роботи над твором як на навчальних заняттях, так і в процесі самостійної роботи. Вона є необхідною складовою сучасної кредитно-модульної системи навчання, і передбачає використання різних форм поєднання індивідуальних, групових та колективних занять. Студенти мають можливість задавати питання собі і своїм товаришам, складати індивідуальні і колективні відповіді на ці запитання в процесі роботи над твором.

Даний прийом може мати 3 різновиди: викладач задає студенту ряд питань після ознайомлення з твором, а студент відповідає на них; викладач попередньо до початку сприймання твору пропонує студенту запитання, а студент шукає на них відповіді в ході аналізу й інтерпретації музики; студент самостійно формулює запитання і намагається знайти на них відповіді. Останній варіант педагогічного прийому постановки запитань є особливо важливим як акт самостійного осмислення твору.

Здійснюючи педагогічне керівництво формуванням сприймання музики, необхідно перш за все виявити необхідний рівень знань студентів. З цієї метою рекомендується запропонувати студентам вирішити ряд завдань. В той же час, як свідчить перевірка, студенти

в більшості не здатні впоратися із завданням, не виявляють очікуваного ходу роздумів.

На основі структури діяльності в процесі формування музичного сприймання студентів можливо виділити 5 етапів навчальної роботи.

На першому, постановочному, з метою підвищення ефективності навчання, роз'яснюється сутність завдання. Викладач доступно пояснює, що необхідно зробити, тобто дає загальний план дії, пропонує спосіб діяльності.

На другому, орієнтовному, викладач показує, як контролювати свої дії, виправляти допущені помилки, обґрунтовувати прийняті рішення, прогнозувати можливі результати тощо.

На третьому, проектно-пізнавальному, студенти включаються у самостійну діяльність за допомогою схеми структури діяльності. Наприклад, один студент вирішує завдання, а другий контролює його за схемою. Декілька студентів вирішують завдання, а потім один з них усно обґрунтовує своє рішення. На цьому етапі важливим є колективне обговорення та аналіз відповідей, оскільки саме нестача самостійних суджень призводить до непереконливих відповідей і невиконання завдань.

Групове обговорення дозволяє висувати гіпотези аналізу та інтерпретації твору із урахуванням тих основних положень, які сформульовані в схемі, надає можливості перевірити правильність обраного плану дій та прийнятих рішень.

Четвертий, практико-пізнавальний етап, являє собою вирішення завдань в

ігровій ситуації, котра співпадає із змістом ситуаційної задачі.

П'ятий, практичний, може здійснюватися як самостійна робота студентів у процесі педагогічної практики в школі.

В цьому випадку, подальше обговорення результатів засвоєння знань, умінь та рівня сприймання музики проходить у формі педагогічної конференції, адже активне залучення до обговорення отриманих результатів сприяє формуванню у студентів грамотної професійної мови.

Використання системи завдань як одного із механізмів, що стимулюють творче мислення, дозволяє студентам в ході самостійної роботи засвоїти спеціальну систему знань, що необхідні для здійснення аналізу та інтерпретації музичного твору.

В художньому творі можливо виділити три основних елементи: художню ідею – суттєву сторону змісту; художній образ як внутрішню особливу форму художньої ідеї та образну сторону твору; художні засоби, що виражають ідею у зовнішній формі твору.

Таким чином, у відповідності з цими елементами, обов'язковими рівнями аналізу та інтерпретації твору є наступні:

1) культурно-стильовий, який повно розкриває соціально-історичну обумовленість стилю твору, його взаємозв'язок із художніми явищами культури та об'єктивною реальністю;

2) структурно-мовний, що визначає досконалість цілісної структури твору, специфіку його виразних засобів, зв'язків та відносин між окремими елементами форми;

3) ідейно-художній, який сприяє розумінню ідейно-образної концепції твору, задуму композитора і його художньому втіленню;

4) образно-тематичний, що виявляє неповторну індивідуальність конкретного твору, його художню цінність;

5) педагогічний, який дозволяє встановити можливі труднощі в роботі над твором, намітити шляхи їх подолання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Костюк А.Г. Восприятие мелодии / А.Г. Костюк. – К., 1986. – 191 с.
2. Науменко С.І. Основи вікової музичної психології / С.І. Науменко. – К.: Логос, 1995. – 184 с.
3. Падалка Г.М. Музична педагогіка: Курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти / За ред. В.Г.Бутенка / Г.М.Падалка. – Херсон: ХДП, 1995. – 248 с.
4. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання / О.Я.Ростовський // Навч.-метод. посібник.. – К., 1997. – 234 с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка загальна та мистецька / О.П.Рудницька// Навч.посібник. – К., 2002. – 270 с.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ АНГЛИЙСКИХ И АРМЯНСКИХ КОЛЫБЕЛЬНЫХ ТЕКСТОВ

Топалян М.П.

Магистрант

ФГБОУ ВО Армавирский государственный педагогический университет

Ключевые слова: колыбельная песня, фольклорный текст, фольклорный персонаж.

Keywords: Lullaby, folklore text, folkloric character.

В настоящем исследовании основное внимание уделяется фольклорным персонажам в английских и армянских колыбельных текстах. Научный интерес фольклорного текста обусловлен формированием нового направления – лингвофольклористики. Фольклорная колыбельная, как отдельный тип текста, характеризуется уникальными атрибутами языка.

Особенности английских и армянских колыбельных, а также оригинальность текстов диктуется тем фактом, что адресатом является ребенок и его мир, а автором – родитель, зачастую мать, которая заботится о ребенке. Язык колыбельных отличается разнообразием выразительных средств. Родной язык и ребенок, ребенок и любовь, похвала и дисциплина, тоска и наставления, благословение и желания – содержание текстов, в котором отражены устные традиции. В колыбельных формируется атмосфера волшебства, где персонажи обладают сверхчеловеческими способностями. В повествовании мать искренна, не скрывает чувства, восхищение или

разочарования, связанные с повседневной жизнью [4].

В различных историко-культурных контекстах основная функция колыбельных заключается в обеспечении сна ребенка. Во многих случаях ясно, что мать обращается к героям-покровителям, защитникам: Пресвятая Дева Мария, Бог, святые, ангелы.

*And Holy Mary pitying us
To Heaven for grace doth sue
Take time to thrive, my ray of hope,
In the garden of Dromore
Sing hushabye loo, low loo, low lan
Hushabye loo, low, loo [2].*

В таких фольклорных текстах мать иногда просит обеспечить процветание и благополучие своего ребенка, создавая иную реальность за пределами действительности, используя такие единицы как рай (Heaven) и сады (garden of Dromore).

Текст армянских колыбельных включает в себе смысл некой магической защиты ребенка от сглаза и злых помыслов,

*Օրոր, օրոր օրերսդ
Թեւ դեմ բերեմ չարերսդ,*

Չարխափան չարերդ խափանի,
Աստվածամայրն արևդ պահի [3]:

(Баю-баю-бай, крылом своим за-
слоню от зла, чтоб победить нечисть, а
Пресвятая Богородица сохрани)

Колыбельная выражает идею ба-
рьера для зла (Չարխափան չարերդ
խափանի – победить нечисть), в то же
время благословение (Աստվածամայրն
արևդ պահի – Пресвятая Богородица
сохрани) и отличается богатством
языковых средств (Թևս դեմ բերնմ
չարերդդ – крылом своим заслоню от
зла).

В армянском детском фольклоре
можно встретить выражения “Բնի, թե
չէ Աշտնկ պապին/բորն կգա ու կտանի”
(спи, или Дед Мешок/бабайка заберет),
где звучат выдуманные монстры, угро-
жающие детям.

В английской культуре такую роль
выполняет образ совы:

Owls, owls, big owls and little,
Staring, glaring, eyeing each other;
Children from your cradle-boards,
oh see!

Now the owls are looking at you;

Saying, “Any crying child, Yellow-Eyes
will eat him up”;

Saying, “Any naughty child, Yellow-
Eyes will eat him up” [2].

Между тем, есть символические
образы, которые появляются как в ан-
глийском, так и в армянском
колыбельных (и не только). Связано
это с универсальностью человеческой
психики в целом, и женской
эмоциональности и образа мышления
в частности, независимо от этнической
принадлежности. Образ ветра помога-

ет матери качать колыбель ребенка:

Rock-a-bye baby on the tree top,

When the *wind* blows the cradle will
rock;

When the bough breaks the cradle will
fall,

Down will come cradle and baby and
all [2].

В одном из армянских колыбельных
опять встречаем образ ветра, который
помогает матери (Հարավ քամին –
южный ветер).

Դու պրզտիկ ես, բարով ջոջխա,

Հարավ քամին քե օրորե,

Դուրի՛- րուրի՛, րուրի՛, րուրի՛ ... [3, 95]:

(Ты, мой маленький, расти,

Южный ветер убаюкает тебя,

баю-баю-бай).

Образы явлений природы,
животных и растений в фольклорных
текстах, выражают идею любви к при-
роде, а также единства с ней [1].

Сравнивая тексты англоязычных и
армянских колыбельных, мы пришли к
выводу, что колыбельные – это
уникальные фольклорные тексты,
каждая из которых характеризуется
собственными неповторимыми черта-
ми, а также каждая из них аккумули-
рует в себе тысячелетний человечес-
кий опыт, актуальный по сей день, и
культуру народа во всем ее богатстве.
Однако несмотря на неповторимость и
уникальность каждой колыбельной,
мы можем найти общие черты, срав-
нивая армянские колыбельные и
колыбельные туманного Альбиона,
особо ярко сходство выражается в
представлении сверхестественных
персонажей.

Литература.

1. Чистов К.В. Фольклор. Текст. Традиция. / К.В. Чистов. – М.: ОГИ, 2005. – 271 с.
2. Folk Music of England, Scotland, Ireland, Wales and America: [Электронный ресурс]. Middletown, 1996-2017. – Режим доступа: <http://www.contemplator.com/folk.html> (Дата обращения: 22.10.2017).
3. Գրիգորյան Ռ., Հայ ժողովրդական օրորոցային և մանկական երգեր, Հայկական ՄՍՀ գիտությունների Ակադեմիայի հրատարակչություն, Երևան, 1970, 467 էջ:
4. Մատիկյան Հ.Հ., Գերբնական կերպարները անգլիական եվ հայկական օրորոցային տեքստերում, Երևան, 2014, 10 էջ:

ПОДСЕКЦІЯ 2. Анестезіологія та реанімація

ВИБІР АНЕСТЕЗІОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ПАЦІЄНТІВ З ІШЕМІЧНОЮ ХВОРОБОЮ СЕРЦЯ ПРИ АБДОМІНАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ

Ляшок А.Л.

Асистент кафедри анестезіології та інтенсивної терапії, кандидат медичних наук
Харківська медична академія післядипломної освіти.

Анотація: У статті проведено аналіз впливу різних варіантів тотальної внутрішньовенної анестезії у хворих з ішемічною хворобою серця та серцевою недостатністю при абдомінальних операціях на функціонування ішемізованого міокарду з метою вибору варіанту ТВА з найкращим профілем кардіальної безпеки. На підставі вивчення гемодинамічних змін при різних варіантах анестезії, рівню біомаркерів ішемії міокарда та серцевої недостатності, показано, що оптимальним варіантом ТВА у даній категорії хворих є використання тотальної внутрішньовенної анестезії з базисним анестетиком пропофолом в режимі безперервної інфузії в поєднанні з субнаркоотичними дозами кетаміну.

Ключові слова: тотальна внутрішньовенна анестезія, кардіальна безпека анестезії, тропонін I, NT-proBNP, ішемічна хвороба серця, периопераційні кардіальні ускладнення.

Вступ. Периопераційні кардіоваскулярні ускладнення, які виникають під час некардіальних операцій в 4-5% у вигляді інфаркту міокарду або розвитку серцевої недостатності, пов'язані з прогресуванням ішемії міокарду та являють собою невирішену анестезіологічну проблему[1;3;5]. Серцево-судинні ускладнення обумовлюють 10-60 % периопераційної летальності [4;6;8]. Більшість таких ускладнень виникають після тривалих епізодів ішемії міокарду. Епізоди периопераційної ішемії виявляються у 20-40% хворих підвищеного ризику(вік >60 років, ІХС, обширні травматичні операції) [2;7]. Найбільш часто ішемія міокарду виникає в перші три доби після опера-

тивного втручання [9;10]. Вдосконалення діагностики периопераційної ішемії та оптимізація анестезіологічного забезпечення може істотно покращити прогноз у даній категорії хворих.

Мета роботи. Встановити варіант тотальної внутрішньовенної анестезії з оптимальним рівнем кардіальної безпеки на підставі вивчення змін гемодинаміки та маркерів ішемічного пошкодження міокарду та серцевої недостатності у периопераційному періоді.

Матеріали і методи. Під час дослідження було обстежено 92 хворих, які були оперовані з приводу захворювань органів черевної порожнини в умовах

одного з варіантів тотальної внутрішньовенної анестезії (ТВА). Усі пацієнти мали супутнє захворювання – ішемічну хворобу серця. Основну частку хворих становили особи у віці 60 років і більше (74 пацієнти (80,4 %)). Хворі були рандомізовані на три клінічні групи за варіантом проведення тотальної внутрішньовенної анестезії. У першій групі ($n = 30$), ТВА проводилась на основі базисного анестетика – тіопенталу натрію, у другій ($n = 30$), – на основі пропофолу з мікродозами кетаміну, у третій групі ($n = 32$), базисним анестетиком був кетамін.

Пацієнтам досліджуваних груп із супутньою ішемічною хворобою серця при виконанні оперативних втручань з приводу захворювань органів черевної порожнини використовували схеми анестезії згідно існуючих протоколів, в межах рекомендованих доз.

У пацієнтів фіксували показники гемодинаміки: частоту серцевих скорочень (ЧСС, хв-1); систолічний артеріальний тиск (сАТ, мм рт. ст.) і діастолічний артеріальний тиск (дАТ, мм рт. ст.); середній артеріальний тиск (АТ-сер, мм рт. ст.).

Моніторування центральної гемодинаміки проводилась за допомогою неінвазивної методики інтегральної тетраполярної реографії на діагностичному комплексі «Нейрософт». Фіксувалися показники серцевого викиду, серцевого індексу, ударного об'єму, ударного індексу, кінцево – діастолічного тиску лівого шлуночка.

В періопераційному періоді з метою виявлення ішемічних ушкоджень

міокарда, у тому числі «мінімальних», всім хворим проводилося кількісне визначення рівня кардіоспецифічного тропоніну I (сТnI) імуноферментним методом в сироватці крові. З метою більш достовірної діагностики мінімального міокардіального ушкодження проводилось визначення МВ-фракції креатинфосфокінази.

Діагностика серцевої недостатності та виявлення пацієнтів з високим ризиком виникнення кардіоваскулярних ускладнень проводилась за допомогою тестів на виявлення в крові, підвищеного рівня N – термінальної мозкової фракції натрійуретичного пропептиду (NT-proBNP). Позитивний результат тестування свідчить про наявність в крові пацієнта NT-proBNP в концентрації, більшої за 450 пг/мл., що тісно корелює з розвитком у цього пацієнта серцевої недостатності.

Результати та обговорення. Спостерігаючи зміни показників центральної гемодинаміки у пацієнтів в групах дослідження можна встановити наступні тенденції. Гемодинамічні профілі пацієнтів першої та другої груп характеризуються гіпокінетичним типом кровообігу. Натомість гемодинамічний профіль в третій досліджуваній групі належить до гіперкінетичного типу, за рахунок притаманній кетаміну симпатоміметичної активності.

Серцевий індекс знижувався на травматичному етапі операції в групі з анестезією на основі тіопенталу натрію з $3,4 \pm 0,1$ на початковому етапі до $2,7 \pm 0,1$, а потім незначно підвищувався до $2,8 \pm 0,1$, залишаючись в післяоперацій-

Таблиця 1.
Динаміка кардіоспецифічних маркерів у хворих 1-3 груп

Показник	Група	1 КТ	2 КТ	3 КТ
КФК-МВ	1	8,8±0,8	10,9±1,4	23,0±5,3
	2	11,0±2,1	12,0±2,6	16,8±3,1
	3	14,5±3,8	11,5±3,2	21,0±7,6
ТnI	1	0,05±0,01	0,07±0,01	0,25±0,05
	2	0,03±0,01	0,03±0,01*	0,05±0,01*†
	3	0,04±0,01	0,05±0,01*	0,1±0,02*

Примітки: * – розходження вірогідні з пацієнтами 1-ї групи при $p < 0,01$

† – розходження вірогідні з пацієнтами 3-ї групи при $p < 0,01$

ному періоді на рівні значно нижчому за вихідний.

В групі з анестезією на основі пропофолу СІ знижувався значно менше з $3,4 \pm 0,1$ до $3,1 \pm 0,1$ на травматичному етапі, і підвищувався в післяопераційному періоді до $3,2 \pm 0,1$, але так і не досягав рівня першої контрольної точки; зміни СІ були статистично достовірні в порівнянні з першою контрольною групою при $p < 0,05$.

В третій групі з варіантом ТВА на основі кетаміну у вигляді безперервної інфузії серцевий індекс мав тенденцію до зростання на травматичному етапі з $3,2 \pm 0,1$ до $3,6 \pm 0,1$, і знижувався після операції до рівня $3,3 \pm 0,1$, що перевищує вихідний з достовірними відмінностями між першою досліджуваною групою при $p < 0,01$ та другою групою при $p < 0,05$.

Оцінюючи динаміку кардіоспецифічних маркерів міокардіальної ішемії у хворих досліджуваних груп на етапах периопераційного періоду слід відзначити чітку тенденцію до зростання кардіоспецифічного тропоніну І у пацієнтів першої досліджуваної групи з базисним анестетиком тіопенталом натрію з $0,05 \pm 0,01$ у передопераційно-

му періоді, 1 контрольна точка (1 КТ), до $0,07 \pm 0,01$ через 18-24 години після операції 2 контрольна точка (2 КТ), та до $0,25 \pm 0,05$ в періоді 48 годин після операції 3 контрольна точка (3 КТ), що зв'язано з урахуванням часу, потрібного для появи гіпертропоніемії та відображає можливі ішемічні події інтра- або післяопераційного періоду (табл.1).

Спостерігалось також підвищення в крові рівню КФК, яке було найбільш значуще через добу після операції – $23,0 \pm 5,3$ ($p < 0,01$). Слід зауважити, що зміни рівня біомаркерів ішемії носили переважно тенденційний характер, виявляючи мінімальне міокардіальне ушкодження.

Серед хворих 2-ї групи, яким було проведено оперативні втручання в умовах загальної анестезії з базисним анестетиком пропофолом в поєднанні з субнаркотичними дозами кетаміну, на всіх етапах дослідження виявлена стабільність концентрацій серцевого тропоніну ТnI та КФК. Концентрація ТnI у хворих 2-ї групи склала $0,03 \pm 0,01$ нмоль/л в другій контрольній точці, що достовірно не відрізнялось від вихідних значень та $0,05 \pm 0,01$ нмоль/л через 48 годин

Таблиця 2.

Динаміка N-термінального фрагменту прогормону BNP у хворих 1-3 груп.

Група	Перед операцією (КТ1)		Через добу після операції (КТ2)	
	NT-proBNP –	NT-proBNP +	NT-proBNP –	NT-proBNP +
1	30 (100±3%)	0	12 (40±9%)	18 (60±9%)
2	28 (93±5%)	2 (7±5%)	27 (90±6%)	3* (10±6%)
3	29 (91±5%)	3 (9±5%)	27 (84±6%)	5* (16±7%)

Примітки. * – розходження вірогідні з пацієнтами 1-ї групи при $p < 0,001$

після операції ($p < 0,05$ в порівнянні з вихідними даними). Також в КТ 3 спостерігалось статистично недостовірне підвищення рівня КФК до $16,8 \pm 3,1$ (табл. 1).

Рівень біохімічних маркерів ішемії міокарду у хворих 3-ї групи, була стабільною в 2 КТ $0,05 \pm 0,01$ в порівнянні з 1 КТ $0,04 \pm 0,01$ та підвищувалась в порівнянні з вихідною через 48 годин після операції. Вміст серцевого тропоніну TnI через добу після операції склав $0,1 \pm 0,02$ нмоль/л, КФК – $21,0 \pm 7,6$, що мало достовірні розбіжності з пацієнтами першої групи при $p < 0,01$. (табл.1).

Оцінюючи рівень попередника мозкового натрійуретичного пептиду NT-proBNP – біохімічного маркеру ішемії міокарду та прогресування серцевої недостатності до операції за допомогою тест-системи – у жодного хворого з 1-ї групи не було позитивного результату тесту. При повторній оцінці через добу після операції позитивний тест виявлений у 18 пацієнтів ($60 \pm 9\%$), негативний – у 12 ($40 \pm 9\%$). Перед операцією серед хворих 2-ї групи виявлено підвищення рівня попередника натрійуретичного пептиду у 2 пацієнтів ($7 \pm 5\%$) без клінічних та електрокардіографічних ознак ішемії міокарду, що

свідчило про наявність у них застійної серцевої недостатності. Через добу після оперативного втручання кількість NT-proBNP -позитивних пацієнтів склала 3 ($10 \pm 6\%$).

При дослідженні NT-proBNP серед хворих 3-ї групи у вихідному стані позитивний тест встановлено у 3 хворих ($9 \pm 5\%$). Усі вони мали серцеву недостатність та низьку оцінку перенесення фізичного навантаження за метаболічними еквівалентами. Через добу після операції 5 хворих ($16 \pm 7\%$) мали позитивний NT-proBNP-тест, який свідчив про можливий розвиток ішемії міокарду та/або прогресування серцевої недостатності.

Підвищення концентрації BNP більше ніж у половини пацієнтів вказує на високу вірогідність прогресування серцевої недостатності в цих пацієнтів. Одним із головних чинників цього є ішемія міокарда, гіпоксичне ураження кардіоміоцитів із порушенням їх контрактильної та інших функцій.

Профіль кетамінової анестезії значно відрізняється від двох попередніх. Спостерігається зростання основних гемодинамічних показників, зокрема серцевого індексу, що цілком зрозуміло завдяки симпатоміметичній актив-

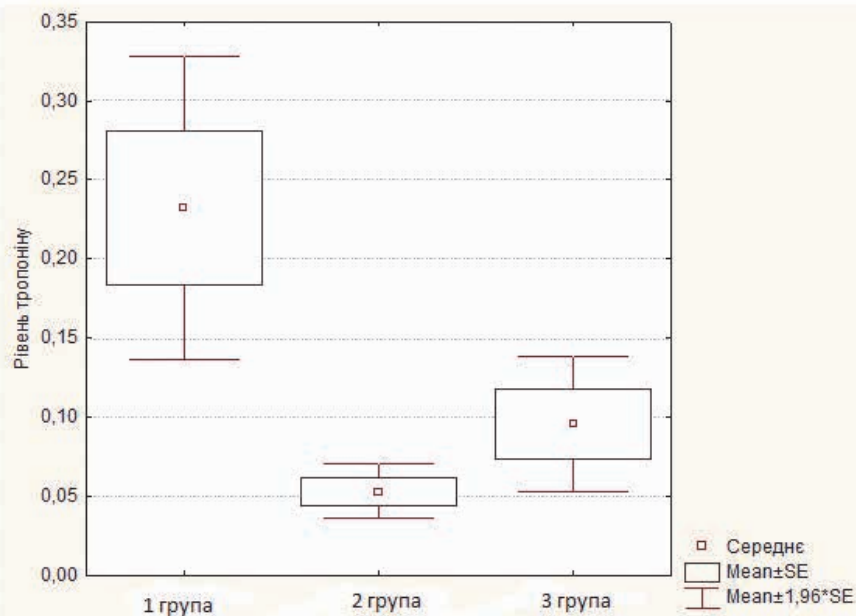

Рис.1. Залежність рівню кардіоспецифічного тропоніну I в післяопераційному періоді (КТ 3) від варіанту TBA в досліджуваних групах

ності кетаміну. Проте певне зростання рівня серцевого тропоніну TnI на другу добу після операції свідчить про інциденти малих субклінічних пошкоджень міокарда. Це зростання TnI не було таким вираженим, як в 1-й групі хворих, але вірогідно відрізнялось порівняно з вихідними значеннями.

При аналізі зв'язку між видом анестезії та ступенем підвищення рівня тропоніну в досліджуваних групах, тобто кількісними та якісними ознаками, за допомогою бісеріального коефіцієнту кореляції, були отримані результати, які свідчать про наявність прямого зв'язку між рівнями тропоніну та видом анестезії. Коефіцієнт кореляції в першій досліджуваній групі з базисним анестетиком тіопенталом

натрію склав ($r=0,41$), це свідчить про те, що є прямий зв'язок між цим видом анестезії та підвищеним рівнем тропоніну після операції.

Коефіцієнт кореляції в досліджуваній групі з базисним анестетиком кетаміном, має менше значення ($r=0,32$), що говорить про те, що цей вид анестезії теж має прямий зв'язок з підвищенням рівню тропоніну, але слабший. Найслабший зв'язок підвищеного рівню тропоніну з видом анестезії ($r=0,28$) було виявлено в групі з базисним анестетиком пропофолом. При порівнянні груп із різним видом анестезії виявилось, що перша досліджувана група, з базисним анестетиком тіопенталом натрію має найвищі рівні тропоніну в третій контрольній

точці, а група, з використанням пропофолу – найнижчі. Таким чином, встановлено прямий зв'язок між ступенем підвищення рівню кардіоспецифічного тропоніну I, який свідчить про ішемічне пошкодження міокарда у ранньому післяопераційному періоді та застосованим варіантом тотальної внутрішньовенної анестезії (рис.1.). Проведене дослідження показало, що, на жаль, не існує ідеального методу ТВА, який би не впливав на функцію міокарду у хворих з ІХС та високим кардіальним ризиком. За результатами порівняльного аналізу можна стверджувати, що варіант ТВА пропофолом з мікродозами кетаміну є оптимальним і викликає меншу кількість ішемічних пошкоджень міокарда; найгіршою щодо цього є анестезія барбітуратами. Проміжне положення займає анестезія з використанням краплинної інфузії кетаміну.

Висновки:

Запропоновані варіанти ТВА з ШВЛ у хворих з ІХС при абдомінальних операціях мають різний профіль кардіальної безпеки, що підтверджується достовірною різницею рівнів кардіоспецифічних маркерів ішемічного пошкодження міокарду та серцевої недостатності в післяопераційному періоді.

Використання тіопенталу натрію як базисного анестетика ТВА супроводжується тенденцією до зниження показників центральної гемодинаміки, ознаками латентної ішемії міокарду, підвищенням кардіоспецифічних біомаркерів ішемії, Застосування безпе-

первної інфузії 0,05% кетаміну забезпечує стабільність центральної гемодинаміки і кисневого статусу, однак призводить до зростання потреби міокарду у кисні, що супроводжується ознаками ішемії міокарду та помірним підвищенням рівню серцевого тропоніну I.

Застосування пропофолу в поєднанні з субнаркотичними дозами кетаміну супроводжується стабільністю гемодинаміки, відсутніми ознаками латентної ішемії міокарду, майже відсутніми змінами рівня кардіоспецифічних біомаркерів ішемії міокарда та серцевої недостатності, що свідчить про найкращий профіль кардіальної безпеки даного варіанту анестезії.

Література:

1. Беленков Ю.Н. Обследование и подготовка к внесердечным операциям кардиологического больного / Ю.Н. Беленков, Р.Г. Оганов // Кардиология: национальное руководство / под ред. Беленкова Ю.Н., Р.Г. Оганова. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2007. – С. 21.
2. Ишемическое и фармакологическое preconditionирование / В.В. Лихванцев, В.В. Мороз, О.А. Гребенников и др. // Общая реаниматология. – 2011. – №6. – С. 59-65.
3. Малышев Ю.П. Оценка течения различных видов анестезии при абдоминальных операциях у больных с сопутствующими сердечно-сосудистыми заболеваниями / Ю.П. Малышев, К.А. Долмова // Вестник интенсивной терапии. – 2009. – № 5. – С. 14–18.
4. Пархоменко А.Н. Роль биологических маркеров в неотложной кардиологии / А.Н. Пархоменко, О.И. Иркин, Я.М. Лутай // Медицина неотложных состояний. – 2011. – № 7. – С. 46-53.

5. Хороненко В.Э. Операционно-анестезиологический риск и пути его снижения у гериатрического контингента больных с тяжелыми сопутствующими сердечно-сосудистыми заболеваниями: автореф. дис. на соиск. уч. степ. доктора мед. наук: спец. 14.00.37 «Анестезиология и реаниматология» / В.Э. Хороненко. – М., 2009. – 41 с.
6. Chassot P.G. Perioperative antiplatelet therapy: the case for continuing therapy in patients at risk of myocardial infarction / P.G. Chassot, A. Delabays, D.R. Spahn // *Br J Anaesth.* – 2007. – Vol. 99. – P. 316-328.
7. Francia P. Atrial Natriuretic Peptide Single Nucleotide Polymorphisms in Patients with Nonfamilial Structural Atrial Fibrillation / P. Francia, A. Ricotta, A. Frattari // *Clin Med Insights Cardiol.* – 2013. – Vol. 15. – P. 153-159.
8. European Society of Cardiology. Perioperative cardiac care for non-cardiac surgery: 2009 Guidelines of the European Society of Cardiology // *Anaesthesist.* – 2010. – Vol. 59. – P. 443-452.
9. Malfatto G. Transthoracic bioimpedance and brain natriuretic peptide levels accurately indicate additional diastolic dysfunction in patients with chronic advanced systolic heart failure / G. Malfatto, G. Branzi // *European Journal of Heart Failure.* – 2010. – Vol. 12. – P. 928-935.
10. Mangano D.T. Perioperative cardiac morbidity / D.T. Mangano // *Anesthesiology.* – 1990. – Vol. 72. – P. 153-184.

SURGICAL TACTICS IN WOUNDS OF PHARYNX AND CERVICAL ESOPHAGUS

Syzyi M. Yu., Shevchenko O. M., Lykhman V. M.,
Shevchenko V. O., Kulyk I. A., Guivan I. V.

State Institution «V. T. Zaitsev Institute of General and Emergency Surgery
of NAMS of Ukraine»

Summary. *The results of surgical treatment of 98 patients with penetrating injuries to the pharynx and cervical esophagus are presented. The patients were divided into the main and the comparison group. In the comparison group, the traditional principles of intervention were used. In the main group, surgical intervention was performed with a mini access on the neck 3-4 cm in length using a ring-shaped retractor. In the main group there was a twofold decrease in the frequency of purulent complications after surgical treatment of penetrating injuries to the pharynx and cervical esophagus, in comparison with the comparison group.*

Key words: neck, wound, pharynx, cervical esophagus.

Introduction

Penetrating injuries to the pharynx, esophagus and large blood vessels take a leading position in the structure of the neck wounds, wherein more than 50% of perforations occur in the cervical esophagus [1, 4, 7].

Injuries to the esophagus with external neck wounds in 64-73% of patients are combined nature [2, 5, 9].

“Vivid” symptoms of injuries to large blood vessels and respiratory tract mask injuries to the pharynx and esophagus, which complicate the timely diagnosis of the injury. The correct diagnosis is established only after the onset of purulent complications that develop in 28-78% of patients with perforation of the cervical esophagus [6, 8].

Late diagnosis of injury to the pharynx and cervical esophagus significantly worsens treatment outcomes. When revealing perforation of the esophagus in the first

day after injury, the mortality is 8-9%, and at a later diagnosis - 25-53% [5]. If perforation of the esophagus was diagnosed later than two days after the injury, the mortality is approaching 100% [3, 10].

There is high mortality in perforations of the pharynx and esophagus (9.6 - 55.0%) primarily due to the development of purulent complications [2].

In case of injury to the cervical esophagus possible development of periesophagitis [2, 9], deep neck phlegmon [6], secondary mediastinitis [4], pleurisy and pleural empyema [1], esophagus-pleural [8], esophagus-tracheal [9] and esophagus-aortic fistulas [7], osteomyelitis of the cervical vertebrae and purulent meningitis [3].

Constant passing of highly contagious contents of the esophagus (saliva, food, air) supports and complicates the course of the destructive-inflammatory process around the esophageal fiber [6]. At a late (more

than 24 h) detection of perforation of the cervical esophagus, the survival rate is reduced to 60% and is not particularly dependent on the type of treatment [5].

Materials and methods

The study group consisted of 98 patients with penetrating injuries to the pharynx and cervical esophagus that underwent surgical treatment. Surgical interventions for perforations of the pharynx and cervical esophagus were performed under general anesthesia (endotracheal anesthesia).

Patients with esophageal wounds were hospitalized in the hospital department and had different approaches to treatment of penetrating injuries to the pharynx and cervical esophagus, resulting in an analysis of the two groups of victims.

In the comparison group, the traditional principles of intervention were used. Operative access was the classic colotomy. Suture of the defect of the pharynx and cervical esophagus were produced only during the first 6 hours from the moment of injury and in the absence of visible inflammatory tissue changes. There was applied normal nodal sutures, only passive drainage of the wound was used, and if the purulent complications were presented, gastrostomy was formed in order to exclude the esophagus from the passage of food.

In the main group, surgical intervention was performed with a mini access on the neck 3-4 cm in length using a ring-shaped retractor. The defect of the pharynx and cervical esophagus was sutured in all cases, regardless of the time of injury

and the nature of inflammatory tissue changes. Two-row knot sutures was applied. In the presence of technical capability, the sutures were applied in the transverse direction. The location of injury was strengthened by local muscle tissue. Only active aspiration drainage was used, and the shutdown of the esophagus from the food passage was carried out by installing the probe.

In the main group (n = 56) and in the comparison group (n = 42), more often - 54 (55.1%) cases had damage to the left wall of the pharynx and cervical esophagus, less often to the right wall - 36 (36.8%), the anterior wall of the esophagus was traumatized in 7 (7.1%) patients.

The combination of injuries to the cervical esophagus and major blood vessels, larynx, trachea worsened the condition of the patients and masked the clinical picture of wound of the esophagus itself.

The most commonly symptoms of perforation of the pharynx and cervical esophagus are dysphagia and painful swallowing - 44 (44.9%), pain in the neck region - 34 (44.7%), hemoptysis - 20 (20.4%), food, saliva - 16 (16.3%), hoarseness - 16 (16.3%), subcutaneous emphysema - 18 (18.4%), air discharge from a wound, it was local manifestations of perforation of the esophagus. For external injuries of cervical esophagus - swelling, hyperemia, neck infiltration were observed in 6 (6.1%) cases, and fever, as a manifestation of general intoxication, was observed in only 10 (10.2%) patients. This contributed to the early diagnosis of the esophagus perforation in most patients:

85.7% of penetrating wounds were detected during the first 6 hours.

Results and discussion

In the main group of patients with perforation of the pharynx and cervical esophagus used retractor mini-colotomy in 54 (96.4%) patients and longitudinal colotomy according to Razumovsky - in 26 (61.9%) patients in the comparison group.

In 10 patients in the main group and in 4 patients in the comparison group, two-way longitudinal colotomy was performed to facilitate the inspection of the neck wounds.

In 2 (3.6%) patients in the main group and in 16 (38.1%) in the comparison group - only neck wounds that were already present were enlarged to the desired size for the inspection. In the main group, longitudinal colotomy was not performed for only 2 patients with a transverse intersection of the esophagus.

Features of surgical intervention with mini access consist in the need for additional specialized tools and lighting. Additional tools: necessary special miniature dissector for tissue dissection, vascular clamps curved at an angle, and needle holders bent in the plane, which allows the stitching of tissue in the depth of the wound, while not restricting the field of view of the surgeon.

The combined injuries to the pharynx and cervical esophagus with other internal organs were 75.0% in the main group and 71.4% in the comparison group.

Ligation of the damaged blood vessels was performed the most often - in 16 pa-

tients in the main group and in 14 patients in the comparison group.

The vascular sutures of the injured major blood vessel was performed in 6 patients in the main group.

Tracheostomy was formed in 12 patients in the comparison group and 6 - in the main group. The drainage of the pleural cavity was performed in 4 patients in each group. Diagnostic laparoscopy was performed in 2 patients with combined blunt stomach injury in the main group, no injuries to the internal organs of the abdominal cavity was detected. In case of injuries to the esophagus, the suturing of the perforation wall defect and the formation of the esophagostomy were performed.

In the comparison group, the suturing of the perforation defect of the pharyngeal wall and cervical esophagus were performed only in the early time after the wound (up to 6h), in the absence of purulent-inflammatory events in the surrounding tissues.

In the main group, the defect of the pharyngeal wall and esophagus has always been sutured, regardless of the time that passed after the injury, and condition of the surrounding tissues. In this case, a ring-shaped retractor for mini-colotomy was used, two rows of sutures and the sutures line of the esophagus was strengthened by the cluster of surrounding tissues. Primary resection of the perforated esophagus in patients with neck injuries was not performed. In 56 (100%) patients in the main group and in 24 (57.1%) patients in the comparison group, suturing of the wall defect of the pharynx and esophagus was performed. In the main

group in 6 (10.7%) cases after the injury was more than 6 hours passed, in 2 (3.6%) - more than 24 hours passed.

In 18 (42.9%) cases in the comparison group, the defect of the pharynx and esophagus was not sutured at the late (more than 6 hours) detection of esophageal injury (6 patients) and with expressed inflammatory changes in the surrounding tissues (12 patients). So, there was implemented draining of the damaged area and formed esophagostomy.

Drainage of wound of the neck as one of the key moments of the operation for perforation of the cervical esophagus paid special attention. In the main group, the retractor mini-colotomy for perforation of the cervical esophagus was completed by active aspiration drainage. The drainage tube was brought to the site of the injury of the esophagus and led to the skin through a contrapertura.

In the comparison group, in case of damage to the esophagus, passive drainage was performed using polyvinylchloride tubes, gloves-outlets and their combination with swabs.

In the comparison group, passive drainage with polyvinylchloride tubes was widely used - 12 (28.6%), flat latex outlet - 6 (14.3%), a combination of tubular drainages with tampons - 22 (52.4%). Wound drainage with swabs was performed only in 2 (4.7%) patients with external penetrating wounds of the cervical esophagus in the comparison group. The swab swelled very quickly and became an obstacle to the outflow, so in the future drainage of wound of the neck with swabs was not fulfilled.

To exclude an injured esophagus from a passage of food, two methods were used: the establishment of a constant nasogastric probe or the formation of gastrostomy.

To create functional rest of the esophagus, all 56 patients in the main group and 14 patients (67.7%) in the comparison group with the perforation of the cervical esophagus were installed nasogastric probe. Gastrostomy by common techniques was formed in 14 (33.3%) patients in the comparison group to exclude the damaged esophagus from the food passage.

As a result of surgical treatment of penetrating injuries of the pharynx and cervical esophagus in the main and the comparison group, the following results were obtained.

In the main group complications after surgical treatment occurred in 14 (25.0%) patients, and in the comparison group - in 22 (52.4%).

The analysis of the complications of penetrating injuries of the pharynx and cervical esophagus shows that in the comparison group, postoperative wound purulence (42.9%) and neck abscess (14.3%) were significantly more frequent than in the main group (in the main group - 14.3% and 3.6% respectively). The rate of development of acute mediastinitis in the comparison group was 9.5%, and in the main group - 6%; lung abscess - 4.8% and 7.1% respectively, but these differences were not statistically significant. In addition, in the comparison group, there were purulent complications such as pleural empyema (9.5%) and thrombosis a. caro-

tis interna with ischemic stroke (4.8%), which were not registered in the main group.

In each group, the failure of sutures of the pharynx developed in 2 patients. In both cases, the suturing of the defect of the pharyngeal wall was performed in the early period after injury (after 3 and 4 hours).

It was established that using the technique of mini-access for treatment of injuries of the cervical esophagus in the main group did not increase the frequency of development failure of the esophageal sutures and amounted to 3.6% (in the comparison group - 8.3%). At the same time, the sutures on the injured esophagus in the main group were applied with signs of inflammation in 39.3% of patients. This confirms the expediency of suturing the defect of the pharynx and cervical esophagus using the proposed methodology.

It should be noted that even in the development of failure of sutures of the pharynx or esophagus in two cases managed to achieve convalescence of patients without repeated interventions.

Esophageal-aortic fistulas in the studied groups of patients were not registered.

Thus, complications in both groups were noted in 36 patients (36.7%): 14 (25.0%) patients in the main group and 22 (52.4%) in the comparison group. In total there were 42 complications (38 - purulent nature) in the comparison group and 22 complications (20 - purulent nature) in the main group.

In the main group, using the proposed surgical tactics contributed to a twofold decrease in the frequency of purulent

complications after surgical treatment of penetrating damages of the pharynx and cervical esophagus, compared to the group where the treatment was performed according to traditional methods.

References

1. Абакумов М. М. Двадцатилетний опыт диагностики и лечения при различных формах гнойного медиастинита / М. М. Абакумов, А. И. Погодина, Т. Г. Бармина, М. В. Снегирев // Вестн. хирургии им. И. И. Грекова. - 2001. - № 1. - С. 80-85.
2. Гатауллин Н. Г. Инородные тела и повреждения пищевода / Н. Г. Гатауллин и др. // Новые технологии в хирургии: труды международного конгресса. - Ростов-на-Дону, 2005. - 158-159.
3. Доскалий Ж. А. Миниторакотомия с эндовидеоподдержкой при заболеваниях органов грудной клетки / Ж. А. Доскалий, А. И. Колос, О. Б. Оспанов и др. // Эндоскопическая хирургия. - 2005. - № 1. - С. 43.
4. Кузнецов Я.О. Совершенствование методов лечения гнойных раневых поверхностей / Я.О.Кузнецов, Г.Я. Хулуп // Новости хирургии. -2009.-Т. 17.-№1.- С. 55-61.
5. Мирошников Б. И. Повреждения пищевода / Б. И. Мирошников, Г. А. Белый // Вестн. хирургии им. И. И. Грекова. - 1998. - № 6.-С. 68-71.
6. Погодина А. Н. Клиника, диагностика и лечение повреждений пищевода и их последствий: Автореф. дис... д-ра мед. наук / А. П. Погодина. - М., 1989. - 35 с.
7. Hinojar A.G.Management of hypopharyngeal and cervical oesophageal perforations / A. G. Hinojar, M. A. Diaz Diaz, Y. W. Pun, A. A. Hinojar // Auris. Nasus. Larynx. - 2003. - Vol. 30. - №2. - P. 175-182.
8. Jougon J. Esophageal perforation: life threatening complication of endotracheal intubation / J. Jougon, O. Cantini, F. Del-

- cambre et al. // Eur. J. Cardiothorac. Surg. - 2001. - Vol. 20. - № 1. - P. 7-10.
9. Katsetos M.C., Tagbo A.C., Lindberg, Rosson R.S. Esophageal perforation and mediastinitis from fish bone ingestion / M. C Katsetos, A. C Tagbo, M. P. Lindberg, R. S. Rosson // South. Med. J. - 2003. -Vol.96. - №5. -P. 516-520.
10. Pompili A., Canitano S., Caroli F., Caterino M., Crecco M, Raus L., Occhipinti E. Asymptomatic esophageal perforation caused by late screw migration after anterior cervical plating: report of a case and review of relevant literature / A. Pompili, S. Canitano, F. Caroli // Spine. - 2002. - Vol. 27. - № 23. - P. 499-502.

ТЕХНОЛОГІЇ СТАНОВЛЕННЯ ДУХОВНИХ СПРОМОЖНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Бугерко Я. М.

кандидат психологічних наук, доцент

Тернопільський національний економічний університет, Україна

Брещайко А. Ю.

студентка юридичного факультету,

Тернопільський національний економічний університет, Україна

Анотація. Розглянуто умови актуалізації духовного потенціалу майбутніх фахівців, вплив культурно-освітнього простору вищого навчального закладу на розгортання духовних спроможностей студентів, визначено напрями навчально-виховного процесу з метою збагачення і творення духовного світу молоді людини, насичення його цінностями освіти, культури, науки, гуманізму, високої моралі, морально-естетичних вчинків.

Ключові слова: духовність, навчально-виховний процес, культурно-освітній простір, самовдосконалення.

Keywords: spirituality, ducational process, cultural and educational space, self-improvement.

На сучасному етапі розвитку українського суспільства гостро стоять питання формування високопрофесійних спеціалістів із розвинутими морально-духовними якостями.

Сьогодні освічена людина – це не тільки «людина знаюча», зі сформованим світоглядом, а перш за все людина всебічно підготовлена до життя, що орієнтується в складних проблемах сучасної культури, здатна осмислити своє місце у світі; людина відповідальна за використання свого знання на благо, а не на зло. Освічена людина – це, перш за все, духовна людина. Сучасна освіта покликана створити сприятливі умови для духовного розвитку людини, для формування здатності людини жити і

здійснювати свої вчинки та практичні дії по совісті, людини готової до випробувань і здатної їх сприймати спокійно, без почуття страху та власної невпевненості. Власне, мова йде про формування у людини духовності, яка має розвиваючий і динамічний характер, а тому робить особистість здатною змінюватися під впливом нових знань і методологічних підходів, враховувати нинішні умови, обставини, ситуації і адекватно реагувати на них, формувати свій світогляд. Зазначене відображає одну з найважливіших закономірностей відновлення і збагачення духовного світу людини в умовах нашого часу [2].

Створення широких можливостей для максимального самовираження,

самореалізації, розвитку соціальної активності підрастаючої особистості в умовах традиційної системи освіти передбачає вдосконалення форм та способів організації навчально-виховних занять. Зокрема, як відзначає А.В. Фурман, за класно-урочної системи логіка навчально-виховного процесу проходить повз внутрішній світ учня [5]. Аналогічна ситуація відбувається у вищій школі, а тому необхідно створювати таке середовище, яке б сприяло включенню вихованців у різні види діяльності, результатом яких стане творіння високих зразків їхньої особистісної культури. Як зазначає Г. Пономарьова саме культурно-освітній простір вищого навчального заклад спроможний забезпечити духовний розвиток майбутніх спеціалістів, створити умови задля підготовки їх до активної ціннісно-орієнтованої діяльності.

З одного боку культурно-освітній простір забезпечує особистості багатство духовних інтересів, розкриття творчих здібностей, прояви найбільш важливих людських якостей. З іншого боку – духовне становлення, яке ґрунтується на ціннісно-орієнтованому погляді на життя (творчість, самобутність, самостійність, відкритість, терпимість до інших поглядів і думок), передбачає актуалізацію духовного потенціалу суспільства і можливостей самої людини. Система освіти є однією з основних сфер духовного відтворення, вона повинна сприяти здоланню протиріч між орієнтацією суспільства на побудову і функціонування матері-

ального виробництва і постійно зростаючим прагненням збереження духовного потенціалу нації. Тому культурно-освітній простір вищого навчального закладу повинен скеровувати молодь на «побудову самих себе», формування духовних цінностей у здійсненні духовного розвитку особистості, прийняття відповідальних рішень при визначенні сенсу життя і виборі життєвого шляху [4, 186].

Дослідження серед студентів Тернопільського національного економічного університету показали, що у багатьох із них низький рівень суб'єктності, тобто низький ресурс особистісного творення власного «Я», творчого самопроекування себе як особистості професіонала. На особистісному рівні це тісно корелює з порівняною бідністю власного внутрішнього світу, вузькістю світогляду, недостатнім рівнем розвитку морально-вольових якостей. У таких студентів порушений баланс потребно-ціннісної регуляції у плані зміщення в бік домінування потреб, які виконують першочергову роль у мотивації їх поведінки. Операційно це проявляється в орієнтації, насамперед, на власні потреби і на те, що сприяє їх задоволенню як в реальній, актуальній поведінці, так і в плануванні, побудові «образу бажаного». Переважаюча орієнтація на потреби, «закритість» для суб'єкта сфери справжніх цінностей та ідеалів призводять до своєрідного «звуження перспективи», обмеження можливостей свого розвитку і проявляється у бідності світогляду, недостатній осмисленості світу та власної

особистості. Несформованість системи особистісних цінностей проявляється в недиференційованому сприйнятті власної особистості, в зовнішньому локусі контролю, конформності, тенденції до некритичного прийняття заданих ззовні правил поведінки, стереотипів (еталонів), тобто у відсутності власної особистісної позиції [1, 27].

А тому важливим є створення умов, за яких студент вищого навчального закладу, свідомо стає на шлях духовного розвитку; пізнає, сприймає дійсність з позиції відчуття себе та іншого клітинами Всесвітнього організму, а всього сутнього – як причетності до нього. Таке сприйняття сприяє розвитку морально-духовної рефлексії, спрямованості на реалізацію ідеалів Краси, Добра та Істини у повсякденному житті, духовному самотворенню, самовдосконаленню, творчому підходу до професійної діяльності, розвитку необумовленої любові, що є основою духовного спілкування і розвитку чуття духовного єднання з Іншим [3, 150].

З огляду на вищесказане, доцільно виділити такі основні напрями роботи з духовного розвитку особистості у культурно-освітньому просторі вищого навчального закладу (за Х.Шапаренко):

по-перше, насичення змісту освіти орієнтирами на необхідність духовного й морального самовдосконалення, що забезпечується відбором та використанням відповідного дидактичного матеріалу у процесі вивчення конкретних дисциплін, плануванням заходів виховного характеру, створенням по-

зитивної, психологічно комфортної атмосфери навчального процесу, завдяки якій формується особливий емоційний, духовний стан, котрий спрямовує інтелектуальний, духовний та професійний розвиток особистості студента;

по-друге, створення спецкурсів, які містять основні поняття духовної культури та висвітлюють особливості орієнтації процесу духовного розвитку особистості, розкривають роль духовності в життєдіяльності і професійному становленні людини;

по-третє, використання міжпредметних зв'язків, інтеграція певних дисциплін гуманітарної орієнтації, що дозволяє не лише поглибити теоретичну та загальнокультурну підготовку майбутнього фахівця, розширити його світогляд, а й стимулює розвиток його духовної сфери, розвиває духовні потреби та стійкий потяг до саморозвитку й самовдосконалення;

по-четверте, індивідуалізація професійної підготовки спеціаліста на культурологічній основі та національно орієнтоване навчання і виховання, з використанням етнопедагогічних традицій;

по-п'яте, забезпечення умов для самореалізації та творчого розвитку студентів (на основі добору відповідних форм та методів роботи з огляду на сучасні тенденції – використання інтерактивних, комп'ютерних, проектних технологій тощо, організація продуктивної самостійної роботи студентів), що дозволить актуалізувати процес розвитку духовної культури майбутніх

фахівців, їх моральних якостей та ідеалів, формувати здатність до моральної рефлексії, потребу у самореалізації та самовдосконаленні в процесі власної навчальної діяльності.

В ідеалі, результатом спланованого навчально-виховного процесу вузу повинна стати духотворчість, тобто насамперед процес збагачення і творення духовного світу людини, насичення його цінностями освіти, культури, науки, гуманізму, високої моралі, морально-естетичних вчинків, зміцнення людського духу, виховання серця, готового до добрих і світлих справ.

Література

1. Белей М. Д. Духовність особистості в контексті найбільш важливих психологічних умов та засобів її формування / М.Д. Белей // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – Вип. 1. – С. 19-31.
2. Бугерко Я. Ценностные детерминанты духовного развития личности / Я.Бугерко // Wspolczesna nauka. Nowe perspektywy [Zbior raportow naukowych]. (Warszawa, 30 –31.01.2014). – Warszawa: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2014. – Str. 92–96.
3. Репетій С. Духовний розвиток особистості майбутнього спеціаліста / С. Репетій // Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія. – 2015. – Вип. 38. – С. 146-153
4. Шапаренко Х.А. Духовний розвиток особистості в культурно-освітньому просторі внз / Х. А. Шапаренко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2017. – Вип. 2. – С. 279-289.
5. Фурман А.В. Модульно-розвивальне навчання: принципи, умови, забезпечення. – К.: Правда Ярославичів, 1997. – 340 с.

ОБ'ЄКТИВНІ ДЖЕРЕЛА МАРГІНАЛЬНОСТІ

Литвинчук О. В.

кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних і соціальних наук
Житомирський державний технологічний університет

В останні десятиріччя явище маргінальності стало звичним для сучасного суспільства. Цей процес набув такої глибини, що людина сприймає маргінальне як щось звичне, таке, що не викликає особливого занепокоєння. Не вдаючись у детальний аналіз даного явища, висловимо кілька важливих методологічних зауважень. При першому ознайомленні з маргінальним виникає питання про його глибинну природу, а також джерела виникнення. Маргінальне, як справедливо зазначає В. Муляр, – це те, що існує, функціонує в умовах порубіжних процесів, на зламі двох або більше соціокультурних стандартів [1, 4]. Саме вказаним вище станом зумовлена така суттєва ознака маргінального суб'єкта, як його онтологічна та світоглядно-сміслова невідомість.

Друге методологічне зауваження стосується того, яким чином, через які об'єктивні і суб'єктивні причини соціальний суб'єкт опиняється в маргінальному статусі, і коли такі умови виникають. Маргінальне існувало завжди, очевидно, що воно виникає так само об'єктивно, з необхідною логікою, як розгортаються людські відносини, суспільне життя, людська історія. Таким чином можемо говорити про історичні передумови маргінальності.

Визнані світовою наукою авторитети філософії історії завжди зображували історію народів, країн, націй як процес, що включає в себе різні періоди. Зокрема німецький філософ О. Шпенглер у знаменитій роботі «Присмерк Європи», досліджуючи світову історію, висловлює ряд думок стосовно того, що в історії немає всезагальної логіки, вона вичерпується лише народженням та вмиранням культурних організмів, на кожному з історичних культур накладається закон народження, розвитку, згасання та загибелі [4, 13–15].

Близьких до О. Шпенглера поглядів на історію дотримувався й відомий філософ історії, видатний англійський дослідник першої половини минулого століття Арнольд Тойнбі. Він створив шеститомну працю «Дослідження історії», в якій обґрунтував висновок про те, що всесвітня історія – це сукупність окремих історій, своєрідних та відносно замкнутих цивілізацій, кожна з яких проходить у своєму розвитку стадії виникнення, зростання, надлому, розпаду й загибелі.

Отже, людська історія має певні етапи, періоди. Тоді логічно постає питання про те, чому є такі періоди в історії, чому цивілізації виникають і зникають, проходячи при цьому зрос-

тання, розквіт і згасання? Суттєву відповідь на це запитання ми знаходимо в працях А. Тойнбі та К. Поппера. Зокрема, К. Поппер у відомій роботі «Відкрите суспільство та його вороги» дуже часто наголошує на так званій напруженості цивілізації [2, 18]. Аналізуючи історію Стародавньої Греції часів Платона він зазначає: «Я вірю, що Платон, володіючи надзвичайною соціологічною інтуїцією, виявив, що його співвітчизники потерпають від найжорстокішого напруження, яке виникло через соціальну революцію, що розпочалася зі становлення демократії та індивідуалізму» [2, 193]. Таким чином напруження цивілізації, яке чи не вперше в західноєвропейській науці описав Платон, з'являється тоді, коли попередні принципи влаштування суспільства перестають давати очікувані людьми результати. Час Платона К. Поппер характеризує як одне з перших найглибших цивілізаційних напружень. «Перехід від закритого до відкритого суспільства, на його думку, можна визначити як найглибшу революцію в історії людства» [2, 198–199]. Філософ характеризує платонівські часи Давньої Греції як такі, коли почали відбуватися глибинні тектонічні зсуви в житті тогочасного суспільства. На зміну закритому суспільству, яке у своїй основі було суспільством племені, прийшло відкрите суспільство, яке вперше почало виділяти окремішність як особистість, як певну цінність. Це перевернуло життєві принципи величезної кількості людей того часу, бо вони опинилися на зламі двох соціо-

культурних стандартів – колективістського та індивідуалістичного.

Отже, маргінальність, будучи постійним явищем у людській історії, особливо загострювалася в перехідні, трансформаційні часи. На думку В. Муляра, через деякий час у давньогрецькому суспільстві «напруження цивілізації спало, проте знову зросло й породило підвищену, загалом негативну офіційну реакцію, пов'язану з виникненням християнства. Як відомо з історії, переслідування християн були настільки жорстокими, наскільки їхній спосіб життя та переконання виходили за межі встановлених до того офіційних норм існування, системи цінностей. Парадокс, але з часом таке відхилення стало офіційною нормою на століття для величезної кількості людей у Західній Європі, а все, що не відповідало цьому, виявилось маргінальним. Маргінальне являє собою суттєву ознаку сучасного часу. Очевидно, що в таких умовах не помічати маргінальне – значить удавати, ніби такої проблеми не існує.

Література:

1. Муляр В. І. Передмова / Володимир Ілліч Муляр // Маслов А. О. Маргінальна особистість як предмет соціально-філософського аналізу / За наук. ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Муляра. – Житомир: ЖДТУ, 2004. – С. 3–6.
2. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Том 1 / Карл Поппер ; [пер. з англ. О. Коваленко]. – К.: Основа, 1994. – 444 с.
3. Шпенглер О. Закат Європи / Вступит. ст. и комм. д. ф. н., проф. Г. В. Драга при участии Т. В. Веселой и В. С. Котляровой. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 640 с.

TIME FOR IDEOLOGICAL REVOLUTION IN UKRAINE

Riabchenko Volodymyr,

Doctor of Philosophical Sciences UA National University of Bio-recourses and Use of Nature of Ukraine, Institute of Higher Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

Abstract.

Explained, why the threat for Ukraine from neocolonial ambitions of Russia is a problem not only for Ukrainians, but for all worlds civilized society. Grounded the need of ideological revolution in nowadays Ukraine.

Key words: Ukraine, Russia, war, values, outlook, revolution.

Treacherously annexing of Crimea by Russia, unleashed war in Donbas not only broke the territorial wholeness of Ukraine, but threatened its state independence. This started the big problem, which goes far beyond the Ukrainian borders, but covers all worlds civilized society and firstly European one. Although by its treacherous and braking the territorial wholeness of Ukraine, Russia destroyed worlds peace that was developing by largest countries during seventy years after second World War [1; 4]. Russia with its medieval neocolonialism to Ukraine demonstrates, that it continue values of imperial past and wants to recover dominant status over the former colonies. From Warsaw to Alaska and Kuril islands [3; 5; 6].

And in the struggle for hegemony in the world – to go forward. So now Ukraine in the war with Russia defends not only its integrity and independence, but also struggling to maintain European values upon which it seeks to integrate into the European Union.

The population of Crimea and the occupied territories of Donbass already got

captured by chauvinist-imperial values[2; 5; 6]. The number of population is almost the same as the number of citizens of the Baltic republics – Russia's former colonies. Without exaggeration, we can say that now on the border with Russia and Ukraine dividing lines between the Ukrainian armed forces and military groups that are managed and which equips Russia is the demarcation line between the defenders of European values and adherents of neo-colonial ambitions of the Kremlin. The above distinction is so obvious and requires no specific evidence.

Not so obvious is the demarcation between European values and neo-colonial Russia's pretensions that is in the minds of both individuals and their communities. But this is not the least-date problem. Unfortunately, we have to admit that the consciousness of many people outside Russia was captured by cynicism that continually spreads in the global information space with all the mouthpieces of Russian blatantly false Goebbels-style propaganda[5; 6]. So here is the criterion of demarcation commitment and support of a party. Who supports Ukraine's strug-

gle, he defends European values, and who by the Russian military aggression, consciously or not he is on the side of the neo-colonial ambitions. For Ukraine, where actualized the question “be it State or again become a colony?” extremely important to support not only the European Union and the whole civilized world community. After all, it is protected from the world’s second military power of the country. By the way the country which guarantees the inviolability of her borders and territorial integrity in exchange for Ukraine refused to nuclear weapons.

But even more important for Ukraine at this historic moment is internal consolidation, which depends on the philosophical insights of those in power and those Ukrainian people sending in power and who has delegated its authority. Integral problem of the Ukrainian people, which does not allow him to go on the road of civilized development, system design is the public authority that was built in the mid 90s. This system is extremely beneficial for the authorities and those who use it, but it is not profitable to the people. This also generated a paradoxical situation, which cannot overcome Ukraine. All criticized the shameful system of government and no one could still break it. Messengers of people getting into a system quickly tempt its opportunities for personal enrichment and forget the people. And when they push off, they better knowledge of its capabilities even greater frenzy continues to criticize the system.

By all accounts – a problem of ideology, civil and political will. The basis of

the world is guiding values. When values begin to dominate over mercantile interests, values start to lose their meaning. But one thing the public interest devalues its mercantile benefits in a peaceful environment. And it is a different situation when the country entered the aggressor. Price losses disproportionate compared to the petty personal gain. Let this benefit will be calculated billions sums, but compared to a loss of state, whereby the benefit obtained is miserable trifle.

In order to resist and Ukraine defended its independence and reached the civilized way of the social development must involve many factors, among which are crucial, therefore, urgent. The first of these is the consolidation of the Ukrainian nation. The way it begins to overcome the split between values in different regions of Ukraine’s population and the return of confidence of citizens in the national government, which has been lost as a result of its alienation from the people. This exclusion was the result of state capture clan-oligarchic groups to use for private purposes for their own enrichment. This contributed to over-centralized power system, the design of which still remains adamant.

For this to happen, you need to demopolize the political and economic spheres of modern Ukrainian society overcome it destructive and dangerous destructive for Ukraine and the people of clan-oligarchic protectionism and lobbying that blocked not only the development of the middle class as the basis of a healthy democracy and civilized competition, but also any -What shoots of democ-

racy and the rule of law and civil society. Solving this integral problem that blocks out the modern Ukrainian society with the state's political system and economic crisis depends on civil and political will and competence of modern ideological powers, statesmen and politicians who have real power in Ukraine.

After the current revolution in the streets and the streets, which entered the history of the Ukrainian people called "Dignity Revolution," it is necessary that there was a worldwide revolution in consciousness. Urgent need for such a revolution. The experience of the people's revolution in 2004 showed that those in power who then received from the hands of the people of the state power, betrayed him so brutally and cynically that found no civil and political will to rise above materialism gophers outlook and remained a prisoner trench packing consciousness and continued crushingly destroy crop fields in the social roots and stretch it into their holes and trenches personal, cut off from the people by high walls. Such a betrayal of the then policies that wore robes of morality and goodness to seize public authority, not only ruined people's trust in the authorities, but also stolen belief in morality and goodness and justice. It is not redemptive sin against God and people.

What is the essence of the ideological revolution? Leave a sense that denotes the word "revolution", and determines that a worldwide revolution – a radical change of values that underlie a person's world and that it is guided by a vision, perception, understanding and respect to

the world. Public authorities are an integral part of this world. Anyone who considers and uses the public authorities as a means of ruling over other fellow citizens exaltation and personal enrichment, guided by values that do not correspond to any government entity social status or social role that he must fulfill its purpose. This powerful entity's value discrepancy occupied status logically qualifies as his ideological incompetence, which negates any professional qualifications.

For values professed identity decisive influence its competence, as they determine to do good things or evil directed knowledge and skills, in the professional and social experience available to the expert, making a particular professional activity. Today in Ukraine widely discussed problem proficiency political actors, government, the judiciary and other vital areas for improvement and to ensure the proper functioning of modern Ukrainian society. The fact that numerous armies of these subjects there are very many people who do not have the necessary knowledge and skills to successfully perform its social role according busy social status is a logical consequence of the establishment and long-term operation in Ukraine authoritarian system of government that blocked the normal social competition.

But now the forefront social requirement compliance status of these subjects is not so much concerned with the criteria possession of the necessary knowledge, abilities and skills, both in terms of their ideological competence. The problem is, if not most, clearly defined by the re-

quirements for updating the judicial corps Ukraine. After all, most of the judges nominated social claims and accusations are not sufficient for the level of possession jurisprudence, namely mismatch philosophical values that they are guided, making proceedings. What is the meaning of legal knowledge to judge them when he applies for judicial excesses, competently guided casuistry. Judges litigation made contact with the words "Your Honor." What kind of honor and professional competence dishonest judge can say?

What can encourage a fundamental change in outlook of modern Ukrainian authorities, who would be able to lift them above their mercantile interests to serve the public interest, which primarily consist in creating equal opportunities for citizens of Ukraine in realization of their productive individuals? After all, it is from their respective citizenship and decisive expression depends on a radical change of real social relations towards bringing them closer to the fundamental principles and requirements of the Declaration of Human Rights and the Constitution of Ukraine.

Motivating role in changing the world for the better future of those in power to them, and along with the Ukrainian people could play the following factors:

- linking them not only their future, but also the lives of their descendants from Ukraine as an independent state;
- awareness of the fact that neither they nor their descendants cannot be always in the public authorities;
- awareness of what they like, and especially their descendants, sooner or

later have to live by the written and imposed their laws in the social life of Ukraine;

- awareness of the fact that if they do not take advantage of his stay in power or control over features and it will not change the system of social relations in a way that it is blocked and is no longer allowed to some citizens in society lived by the unwritten rules of the corporate elite, and the other by written law for ordinary citizens, in case of withdrawal of power or loss of control, they or their descendants have extremely tight live and survive in a society without it introduced common to all norms of coexistence;

- awareness of the fact that with the loss of Ukrainian statehood, they doom themselves and their descendants to political oblivion and neglect and creeping serph-villien service as public education, which assimilates the Ukrainian society, and (in today's globalization process) forever.

These factors, as in our opinion, are enough to be optimistic about the future better public Ukrainian people and the successful restoration of historical Ukrainian statehood. After all, they looked solid pragmatism and profit. And, above all, not many ordinary citizens who have nothing to lose financially, both for those in power who have something to lose with the disposal of the authorities or loss of control or the loss of independence of Ukraine.

Accelerated proper philosophical insight Ukrainian authorities should promote military threat from Russia, and the requirements of the Ukrainian people and

civilized European community[1]. During the war, the new People's Revolution in Ukraine is extremely risky and very dangerous thing. But in a peaceful environment is better revolution in the minds than in squares and streets. Moreover, a worldwide revolution has long been overdue in Ukraine.

Bibliography

1. Zbyhnev Bzhezynskyy. Stenohramma vystuplenyya: The Russo struggle with chauvinism. [Electronic resource]. – Access mode: <http://e-news.pro/info/15937-zbigne-v-bzhezinskiy-stenogramma-vystupleniya-v-borbe-s-rossiyskim-shovinizmom.html>.
2. Voloshin Larissa. Demolition kozatskuyu liberty: Krym zaselyayut Russo family voennykh / Interview with Galina Ostapovets Larissa Voloshin. [Electronic resource]. – Access: <http://politeka.net/277781-slomit-kozatskuyu-volnitsu-krym-zaselyayut-semyami-rossiyskikh-voennykh/>
3. Study MFA Germany: When Putin became Russia avtorytarnim state. – Available <https://www.unian.net/world/987513-issledovanie-mid-germanii-pri-putine-rf-stala-avtoritarnyim-gosudarstvom.html>
4. Obama: Russia – after second virus threats Эbola. – Available: <http://graniru.org/Politics/Russia/m.233343.html>
5. Tkachenko V. “ Putinism “: chauvinism of the former Soviet revanche / Vasily Tkachenko. – Kyiv: Ukraine knowledge, 2015. – P.119
6. Tkachenko V., Doroshenko N. Russia: bezputtya / Vasily Tkachenko, Nikolai Doroshenko. – K., 2016. – 134 p.

GAME AND CULTURE: PROLEGOMENON TO THE RESEARCH

T. Lysokolenko

PhD, Associate Professor associate Professor of Philosophy Department of Higher Educational Institution “Dnipropetrovsk Regional Institute of Postgraduate Education”

Key words: game, culture, game concept, philosophy, philosophy of culture, game as a cultural phenomenon.

Ключові слова: гра, культура, ігрова концепція, філософія, філософія культури, гра як феномен культури.

In modern humanitarian knowledge, the game takes its significant place since we encounter it in the views of representatives of various scientific disciplines, influences, and branches. Such attention to the game as a category of analysis, on the one hand, enriches its content, and on the other hand – dissipates the conceptual core of the game among other phenomena, systems and technologies. That is why it is important to realize that the game is one of the hardest-defined concepts in modern science, which requires a definitive refinement and deepening in the difference of its interpretation in various branches. A vivid example of conceptual blurring is the interpretation of the game in philosophical discourse. It is in philosophy, the game as a cultural universal, is characterized by the polyvariance of definitions. In philosophical discourse there is a huge variety of approaches to the study of the game, both in the retrospective of the development of historical and philosophical knowledge, and in variants of its interpretation, designations in various directions of modern philosophy.

A separate sphere, within the limits of philosophical knowledge, is the interpretation of the game in culture or the inter-

pretation of the connection between play and culture. Thus, in the context of searching for new dimensions of comprehension of the game as a phenomenon in the philosophy of culture, the proposed subject is topical.

Despite the fact that within the limits of philosophical knowledge the game was subject to analysis for many times, it was J. Huizinga who put the binary nature of the game in the basis of his analysis, plunging it into the philosophy and culturalology. J. Huizinga was one of the first to think about the state of the game in culture and the role of culture in the game itself. The definition of the game in the work of Homo Ludens varies from understanding of it as a source of culture, when the author states that “culture arises in the form of a game, culture is initially played” [9, 61], to the science, life, jurisprudence. J. Huizinga reveals the diversity of the game, associating it with a certain type of culture. The author’s idea is based on the fact that the game element is present in different cultural epochs. Within the scope of this work, a special interest is raised by the question asked by the author: “To what extent does culture develop in the form of a game?” The answer may be found in the

following statement: "The game is a necessary way of social life, something that supports the idea, which in turn determines the spiritual culture of the age" [7, 438]. Roger Caillois, who to some extent should be considered a follower of the ideas of the the Dutch philosopher, does not question the theory of J. Huizinga, arguing: "The game is both freedom and fiction, fantasy and discipline. By its measure, all the most important cultural phenomena are tailored" [5, 87].

The game according to R. Caillois is a product of culture, his classification of games is based on the social inclusion of members of a particular society into the game, he calls the game civilizational. Talking about the rules of the game, R. Caillois noted that "they make it into a productive and fundamentally important tool of culture" [5, 64]. Reflecting the thesis, doesn't all derive from the game, the author is trying to find a consensus in this dilemma. Thus, according to R. Caillois, on the one hand, games can be considered as an element of some degradation of adults, on the other, the spirit of the game itself becomes a kind of simulator of the development of culture. As a result, the author comes to the conclusion about changing the social function of the game in different cultures: "The game is consonant with a culture whose most complex and significant manifestations are closely intertwined with gaming structures" [5, 92]. Thus, the main idea of R. Caillois can be reduced to the state that games are included in the space of culture, that games depend on the cultures in which they exist.

An attempt to create a game concept of culture unites F. Schiller, H. Hesse and E. Fink.

In the views of F. Schiller, the concept of the game is closely intertwined with the notion of art and culture as a whole. The solutions to the existing problems in the field of culture and morality have just found their embodiment in the idea of aesthetic education and about art as a game. The "game" for F. Schiller is not only a source of art, but above all a phenomenon that expresses a specific feature of art [1, 688].

In *The Glass Bead Game* [3] by H. Hesse, the game has no boundaries. Glass beads are similar to universal symbols, comparing which, it is possible to play, to reproduce different cultural meanings and categories. The author tries to present the game in the form of a certain niche of culture, where *The Glass Beads Game* itself presents the reader with a game with all the values and meanings of culture. Definition of the game by the author is approximately the search for meaning, perhaps, therefore, on the pages of the work one can observe the existence of conflicting definitions of the game itself, the author's idea fluctuates between the definition of the game as part of the cultural space and understanding of it simply as a feuilleton.

In *Siddhartha*, H. Hesse tries to reveal to the reader the palette of the spiritual game that exists in the culture of the East. Here, some aspects of life embody the game, and real life is the inner world, the spiritual realm. It can be assumed that it is in this work that the game splits into

outer, secular ("this whole world of people... was just a game for him" [4, 59]), and internal, spiritual.

E. Fink as a German philosopher, phenomenologist, considers the game to be one of the phenomena of human existence, placing it on a par with labor, death, domination and love, believing that "Gaming elements are present in almost all areas of culture. Homo ludens is not separate from homo faber and homo politicus" [8].

In the work of the Spanish philosopher J. Ortega y Gasset, various guidelines for the game are demonstrated. So, we can outline some of them. First of all, the game is an integral part of culture, in the very real sense of the word – the culture of past "sublime epochs", then the game is part of the elite culture of the present, with a high level of closeness, also, the game is one of the ways to confront or, perhaps, ridiculing the routine and vulgarity of human existence. Also, it should be noted that in *The Revolt of the Masses* [6], the author appeals to the revolutions "play in life", "game as a feature of social life", "game is the basis of culture". Trying, perhaps, in this way, to convey the character of the whole XX century, although the reality is given to Ortega inert, harsh and uninteresting, so it is not possible to determine the dominant type of culture and games in it.

For M. Bakhtin, the game in the context of the relationship with culture is seen as a different being in which life is played out. Culture visualizes the game as an existential phenomenon of human existence. For M. Bakhtin, the game is the whole sphere of popular culture, mani-

fested in the carnival, as the opposing to social order. Carnival is a universal category, a cultural space without clear rules and regulations. "In the carnival, life itself plays, and the game for the time becomes life itself" [2, 13].

It should be noted that a wide range of interpretations of the relationship between game and culture is traced in the accumulated conceptual array of research. The very paradigm core of the game and culture is expanded from the unambiguous inclusion of the game in the concept of culture to the full recognition of its self-worth as a phenomenon. Perhaps, a promising direction in the development of this issue is the study of various transformations of the phenomenon of the game in social reality.

REFERENCES:

1. Asmus V. Shiller kak filosof i estetik / V. Asmus // Shiller F. Sobraniye sochineniy v semi tomakh. Stat'i po estetike. T.6. – M.: Khudozhestvennaya literatura. – 1957. – S. 665-725.
2. Bakhtin M.M. Tvorchestvo Fransua Rable i narodnaya kul'tura srednevekov'ya i Renessansa / M.M. Bakhtin. – M. Khudozh. lit., 1990. – 543s.
3. Gesse G. Igra v biser / G. Gesse; [per.s nem. D. Karavkinoy, Vs. Rozanova] – M.: Khudozhestvennaya literatura, 1969. – 544s.
4. Gesse G. Siddkhartkha / G. Gesse. – M.: Den', 1990. – 102s.
5. Kayua R. Igry i lyudi; Stat'i i esse po sotsiologii kul'tury/RozheKayua; [per.sfr.S.N. Zenkina]. – M.: OGI, 2007. – S. 33-204.
6. Ortega-i-Gasset KH. Vosstaniye mass / KH. Ortega-i-Gasset; [per. isp.] // Vosstaniye mass: sb.trudov. – M.: OOO AST, 2003. – S. 15-181.
7. Tavrizyan G. Y. Kheyzinga: Kredo istorika / G. Tavrizyan // Kheyzinga Y. Homo

- ludens. V teni zavtrashnego dnya; [per. s niderl. G. Tavrizyan] – M.: Progress; Progress-Akademiya, 1992. – S. 405-439.
8. Fink E. osnovnyye fenomeny che-lovecheskogo bytiya / E.Fink; [per. s nem. A.Garadzhi]. – Elektronnaya biblioteka; [elektronnyy resurs]. – rezhim dostupa: <http://www.Royallib.com>
9. Kheyzinga Y. Homo ludens. V teni zavtrashnego dnya / Y. Kheyzinga; [per. s niderl. G. Tavrizyan]. – M.: Progress; Progress-Akademiya, 1992. – S. 7-240.

РОЛЬ ФЕНОМЕНА ВІРТУАЛЬНОСТІ В БУТТІ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА

Храменок Л. О.

викладач кафедри соціально-гуманітарної освіти

КЗ Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Ключові слова: віртуальна реальність, людина, суспільство, складність.

З позиції сьогодення віртуалістики можна розглядати як напрямок філософії постнекласики, що займається створенням теоретичного знання на межі антропоцентричної і космоцентричних перспектив, вирішуючи актуальну проблему їх відмінності, що пов'язана з включенням суб'єкта діяльності в сферу раціональності і створення теоретичного знання.

В контексті сучасної проблематики філософської антропології питання феномену віртуальної реальності можна вважати одним із найбільш цікавих і актуальних. В останні роки з розвитком інформаційних технологій про проблеми віртуальної реальності опубліковано багато спеціальних робіт, тобто дана тема актуальна в сучасному світі. Ми спробуємо розглянути феномен віртуальної реальності з точки зору філософської антропології, щоб глибше зрозуміти її вплив на людину.

Досліджуючи термін «віртуальна реальність», зазвичай його пов'язують із комп'ютерною сферою. В контексті даної роботи під «віртуальною реальністю» ми будемо розуміти таку взаємодію між різнорідними об'єктами які знаходяться на різних ієрархічних рівнях, яка при певних умовах може проявитись та розширити свої межі. Ство-

рюється вона за допомогою творчої сили особистості та означає можливість існування світів створених людиною чи то за допомогою відчуттів, чи то з використанням інформаційних та інших технологій. Тим самим концепт «віртуальна реальність» розуміється нами як складка взаємодії світу дійсного, світу об'єктивного та світу думки людини та поділяється на природну і штучну.

Особистість безпосередньо взаємодіє як із соціальним так і віртуальними просторами формуючи нові цінності і мотиваційні парадигми. В результаті чого формуються нові культурні та соціально-гуманітарні потреби в інформаційному суспільстві. Віртуальні світи завжди доповнювали життя людини, в результаті чого сформувався новий спосіб життя людини, який змінював стереотипи поведінки та діяльності людини. В. Д. Коломієць зазначає, що «специфіка соціалізації індивіда у віртуальній реальності полягає в тому, що вона здійснюється в контексті взаємодії двох процесів: засвоєння особистістю норм і зразків поведінки, які вона сприймає у первинній соціальній реальності й інтеріоризація норм, цінностей, установок віртуального простору» [4, с. 303]. Так, наприклад, відкриття

Інтернету та комп'ютерних віртуальних технологій стає першим кроком для створення мережного (віртуального) соціуму.

Сьогодні віртуалістика істотно впливає на життєдіяльність соціальної структури суспільства. Феномен віртуальності стає одним із ключових джерел інновацій і все більше охоплює соціокультурний простір. Як пише Д. Б. Свириденко «беззаперечною ознакою «віртуалізації» сучасного суспільства є заміщення реальних соціальних процесів певними штучними моделями, їх символічними формами тощо» [6, с. 201]. Кожна форма має певну сферу дій в застосуванні до виконання певних задач і з кожним наступним етапом пізнавальні можливості значно розширюються.

Поскілки віртуальна реальність не може існувати окремо від суб'єкта, то безумовно визначення особливостей побудови антропології віртуального є важливим моментом. Враховуючи нелінійність, та відкритість таких складних систем як людина та суспільство вибір яких не є помилковим стосовно флуктуації забезпечить систему прогресивним розвитком. Розпізнавання складних відкритих систем, стає можливим завдяки постнекласичній картині світу.

Р. А. Дунаєв пропонує побудову антропології віртуального з позиції балансу на межі надлишку та нестачі, розглядаючи «нестійкість як головну властивість, відсутність свого місця, невловимість відрізняє віртуального суб'єкта від інших, але це ж можна

сказати і про віртуальні об'єкти. Відсутність скрізь («суб'єкт без місця») в нашому випадку означає присутність скрізь, що цілком узгоджується з розумінням віртуальних часток у фізиці» [3, с. 141].

Віртуальність намагається розширити межі реального, шляхом перетворення фантастичних образів у реальний об'єкт. Так, об'єкт створений в просторі віртуальності за допомогою уяви, може в подальшому відповідати дійсності, а саме реальному об'єкту, якщо звісно ж це не суперечить здоровому глузду. Наприклад, кожна річ яку ми використовуємо в повсякденному житті спочатку була створена за допомогою нашої уяви, і лише завдяки творчим можливостям, людина під впливом навколишнього середовища створює продукт своєї уяви.

Відмічаючи можливості віртуального Т. І. Бугров звертає нашу увагу на умовність об'єктивної реальності та недосяжність її для спостерігача. «Феномен віртуальності завжди пов'язаний з невизначеними можливостями, що знаходяться в потенційному стані. Віртуальне завжди супроводжує будь-який вибір продовження розвитку. Воно передує актуалізації якої-небудь можливості. Більше того, будь-яке неприйняте рішення, наскільки б несуттєвим воно не здавалося, залишається у рамках «можливої», віртуальної реальності» [1, с. 104].

Якщо розглянути часовий аспект в системі віртуальної реальності, яка має зворотну властивість, то завдяки віртуальній реальності можна з точ-

ністю в свідомості людини відновити ті події, які вже відбулися. Це говорить про те, що немає нічого незворотного для людської свідомості. Якщо брати до уваги вплив часу на середовище віртуальної реальності, то «час в якості внутрішнього споглядання та пріоритету перед простором, він відіграє роль з'єднувального кільця між почуттями та розумом. У функції часу є трансцендентна схема, яка здійснює синтез різноманітності на рівні уяви, що є фігурним синтезом, без якого неможливий синтез свідомий, який здійснюється за допомогою теорії... Принцип «часу» одержує повну автономію. Час не тільки не розглядається по аналогії з простором, як це було інколи в античній, а особливо в середньовічній філософії, оскільки остання розуміла час і простір сущого як признаки тварності, – навпроти, він протипоставляється простору, і його головною характеристикою стає необоротність» [2, с. 454 – 455].

Отже, дослідженню віртуальної реальності в різних областях наукового знання сприяє поглибленню та розвитку цих галузей, а також сприяє розвитку світової філософської думки. Як зазначає Л. М. Нікітін «Світ віртуальності – ще один прорив людини в сферу невідомого. Залучаючи в орбіту своєї дії мільйони людей, віртуалістика стала важливою характеристикою людського буття, його «рукотворчою» формою» [5, с. 12].

Таким чином, віртуальна реальність дає змогу краще зрозуміти внутрішній світ людини, дослідити її різ-

номанітні здібності, що тим самим допоможе їй у самовдосконаленні. Саме завдяки віртуальній реальності ми маємо змогу подивитись на себе збоку, переглянути свою поведінку в різних можливих світів.

Література

1. Бугрова Т. И. Реальное и виртуальное: фрактальность вероятностного поля / Т. И. Бугрова // Известия Тульского государственного университета. Гуманитарные науки. – 2013. – № 2. – С. 102 – 107.
2. Гайденко П. П. Время в философии нового времени // Новая философская энциклопедия: в 4 т. – Т. 1. – М.: Мысль, 2000. – С. 453 – 457.
3. Дунаев Р. А. Антропологическое измерение виртуальной реальности / Р. А. Дунаев // Научные ведомости Белгородского государственного университета. Серия: Философия. Социология. Право. – 2009. – Т. 8. – №8. – С.136 – 143.
4. Коломієць Д. В. Особливості соціалізації особистості в культурно-освітньому просторі / Д. В. Коломієць // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В. М. Вашкевич. – К.: «Видавництво «Гілея», 2016. – Вип. 110. – С. 302-304.
5. Нікітін Л. М. Віртуальна реальність як новий вид людського буття / Л. М. Нікітін // Вісник Донецького державного університету економіки і торгівлі. Гуманітарні науки. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2000. – № 5. – С. 9-12.
6. Свириденко Д. Б. Феномен віртуальної реальності як інституціональний чинник інформаційного суспільства / Д. Б. Свириденко // Наукові записки КУТЕП: Збірник наукових праць. Серія: філософські науки. Вип. 7 / Редкол. Пазенок В. С. (голова). – К.: КУТЕП, 2010. – С. 197 – 208.

ПІД- СЕКЦЯ 2. Теоретичні і методологічні основи.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОБСЛУГОВУВАННЯ В РЕСТОРАНАХ ПРИ ГОТЕЛЯХ

Матюшенко Раїса Василівна

ст. викладач

Литвинець Лариса Федорівна

ст. викладач

Національний університет харчових технологій

Світ вже давно звик до того, що сенсацийні технологічні речі створюються в Силіконовій долині, Японії, Кореї, у крайньому випадку – в Ізраїлі. Та насправді українські винахідники також можуть похвалитися унікальними і дуже незвичайними рішеннями. Українська компанія “Кодісофт”, яку очолює Дмитро Костик, відома багатьма розробками та винаходами, що не мають аналогів у світі. Та один з найбільш успішних напрямків бізнесу «Кодісофт» – інтерактивні ресторани, в яких задіяні абсолютно інноваційні технології обслуговування клієнтів.

В умовах сучасного ринку готельних послуг, особливо в часи туристичного міжсезоння велике значення має робота закладів ресторанного господарства при готелях. На сьогоднішня не можливо втриматись на конкурентоспроможному рівні, не бажаючи слідувати сучасним тенденціям розвитку в ресторанному господарстві. Актуальним є впровадження різнопланових інновацій в організації обслуговування гостей. У відповідності з міжнародними стандартами, під “інновацією” розуміється кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав вті-

лення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, який використовується в практичній діяльності або у новому підході до соціальних послуг. Застосовуючи інноваційні гостей новими враженнями та високим сервісом, забезпечуючи собі гарну репутацію, великий потік гостей та високу прибутковість.

Близько двох років працівники компанії «Кодісофт» проводили дуже незвичайні експерименти з приводу скільки часу гості витрачають на замовлення, як довго вони радяться між собою перед тим як зробити замовлення, скільки питань вони задають офіціантам про те як виглядає страва та які компоненти до неї входять, скільки часу потрібно на її виготовлення.

Також було виявлено, що емоціональний стан людини грає велике значення під час замовлення. З моменту, коли мозок згенерував якусь потребу, до моменту, як вона перевтілена в фізичну активність, проходить від 200 мілісекунд до секунди. Якщо в цей проміжок часу щось влучно запропонувати, у людини з’являється радість. В результаті цього, заклад має на виході – збільшення продажів. Це була від-

правна точка, з якої компанія «Кодісофт» стартувала у новій індустрії.

Так вперше була застосована інтерактивна технологія для обслуговування гостей. Фактично стіл, за яким сидять гості, являє собою великий сенсорний дисплей, що має вихід до Інтернету. Користувач має змогу за допомогою цього столу переглянути меню, зробити замовлення, надіслати його на кухню – і все це без допомоги офіціанта. Очікуючи виконання замовлення, гість може гаяти час веб-серфінгом в Інтернеті та спілкуванням в Facebook, використовуючи величезний дисплей інтерактивного столу. Перший інтерактивний ресторан було збудовано на Кіпрі тому, що там багато європейців та вихідців з країн СНД. Це дало змогу проаналізувати, як різні культури реагують на певні речі. А зреагували дуже позитивно. Сама фраза «електронне меню» – звучить досить захоплююче, тому робить його концепцію і технологію цікавою для відвідувачів.

На сьогодні існує багато touch-технологій, що роблять екран сенсорним, інтерактивним. Але не всі такі технології можуть використовуватись в закладах ресторанного господарства. Тут існують відповідні вимоги до таких столів. До таких вимог належать: товщина скла, чим товще скло, тим менше чутливість сенсору; використання технології яка дозволяла б класити на стіл лікті; щоб стіл не «боявся» забруднення, тобто якщо розлилась кава або чай, то технологія працювала далі і багато інших вимог які стосуються закладів ресторанного госпо-

дарства. Використовуючи такі столи відвідувачі фактично мають на столі індивідуальну трансляцію, можуть натиснути на кнопку Autoreplay і передивитися її, або скачати повтор через Bluetooth на мобільний телефон та передавати її. Як показали дослідження, це генерує до 52% додаткового доходу.

Також такі столи дають можливість використовувати нову технологію авторизації в Facebook, коли не потрібно вводити логін і пароль, а достатньо лише покласти телефон на інтерактивний стіл і авторизацію буде проведено через Bluetooth або NFC: «Hello, Dmytro, ви авторизовані», або якщо гість вподобав когось за сусіднім столиком, то може обрати в меню келих вина, через мапу ресторану вибрати той стіл, і натиснути кнопку «передати». Офіціант віднесе келих вина, і скаже від кого подарунок, в свою чергу, одарований може одразу додати одаровувача в друзі на Facebook. Таких і подібних до цього прикладу речей дуже багато. В ресторанах використовують інтерактивні столи з застосуванням лазерних промінів а також з використанням супертехнології – нанотрубки з срібла.

Працівники ресторанного бізнесу, повинні зважати на інноваційний контекст сьогодення, тобто ситуацію, в якій впровадження безперервних або окремих нововведень складного характеру стають суттєвою частиною організації та галузевого сегмента. Інновації в ресторанному господарстві, з одного боку, можуть бути охарактеризовані як виробничі, це виробництво

продукції харчування, а з іншого, не-виробничі надання послуг з організації харчування та і несупутніх до них послуг. Всі різновиди інновацій у сфері ресторанного господарства надають певні переваги як виробникам продукції та послуг, так і споживачам. Це можна пояснити специфікою виду економічної діяльності, яка передбачає те, що з одного боку, споживачі задовольняють у закладах ресторанного господарства свою фізіологічну потребу у харчуванні та різні рекреаційні потреби, а з іншого – обсяги виробництва та успіх таких закладів на ринку залежить від вподобань гостей, частоти та величини їх потоку до закладів ресторанного господарства при готелях.

Поряд з впровадженням інтерактивних столів, заклади ресторанного господарства застосовують інтерактивне меню на планшетних комп'ютерах. Електронне меню, яке встановлене на планшетних комп'ютерах, допомагає суттєво економити час гостей ресторану. Їм не доводиться чекати офіціанта щоб отримати меню, а потім зробити замовлення. Таке меню супроводжується фотографіями страв, а також переліком інгредієнтів, які входять до їх складу. Крім того, програма пропонує обрати гарнір до замовленої страви. Тому гостям закладу достатньо ознайомитися з запропонованим асортиментом на планшеті, вибрати страви які сподобались і зробити замовлення. Інформація про замовлення автоматично надходить на кухню закладу, після чого кухарі виконують прийняте замовлення. В процесі виконання за-

мовлення гість отримує зворотній зв'язок і може слідкувати за статусом виконання свого замовлення. Завдяки безлічі встановлених на планшеті програм та ігровий час очікування пролетить непомітно. Крім того, за допомогою планшетів можна буде скористатися численними сервісами мережі Інтернет, поділитися враженнями про ресторан і сервіси в соціальних мережах і навіть викласти фото вподобаної страви на своїй сторінці.

Електронне меню – це інтерактивна система, яка використовується в кафе, барах та ресторанах в якості сучасної альтернативи паперовому меню. Технологію здійснення замовлень через планшетні комп'ютери, розміщені на столиках, вже успішно застосовує цілий ряд ресторанів у світі. Це дозволяє істотно скоротити час з моменту приходу гостя в ресторан до подачі страв на стіл, знизити витрати на персонал і якісно поліпшити сервіс.

Таке меню надає споживачам закладів ресторанного господарства можливість:

- візуально в інтерактивному режимі ознайомитися з меню закладу та наочно побачити високоякісні фотографії і детальний опис кожної страви;

- робити замовлення, не викликаючи офіціанта; - викликати офіціанта, наприклад, для того, щоб попросити рахунок;

- отримати додаткові послуги, оскільки в комп'ютері з е-Menu, як правило, є ще такі функції: ігри, гороскопи, анекдоти, відео, музика і тощо. Завдяки запровадженню в закладах ресторанного

господарства e-Menu споживачам не треба чекати офіціанта, можна зразу зробити замовлення. Кожен самостійно та швидко може отримати додаткову інформацію про страви: склад інгредієнтів, рецепт, енергетичну цінність, спосіб приготування тощо. Під час очікування замовлення можна почитати новини, анекдоти, замовити музику або подивитися відео. Новизна цих послуг приваблює гостей різного віку, особливо молодь. Водночас, сенсорні екранні меню з фотографіями страв сприяють збільшенню їх продажів.

Одним із перспективних варіантів в розробці електронного меню є створення програмного забезпечення, яке передбачає можливість детального розрахунку харчової та енергетичної цінності по кожному з інгредієнтів чи страви в цілому, можливість виключення певних інгредієнтів зі страви чи комбонування страви на свій розсуд. Отже, великою перевагою такого меню є широкі можливості та щоразу нові враження гостей. Крім того, новий вид меню спроможний зробити ресторан конкурентоспроможним в умовах сучасного ринку, привабити до ресторану нових гостей та збільшити його прибутковість.

Переваги впровадження електронного меню для закладу ресторанного господарства:

- збільшення прибутку;
- відвідувачам простіше і зручніше зробити замовлення, збільшується кількість замовлених страв;
- підвищення якості обслуговування, зменшується час прийняття та обробки замовлення;
- підвищений інтерес до обслуговування;
- електронне меню приверне нових відвідувачів, яким цікаво все нове;
- зручність оновлення асортименту і цін, для внесення змін в меню не треба нічого заново друкувати.

Додаткові можливості електронного меню:

- можливість залишити відгук про якість обслуговування,
- виклику офіціанта до столика,
- повний аналіз і статистика замовляються страв,
- віддалений контроль за роботою,
- проведення рекламних акцій.

Інноваційні рішення управління в діяльності ресторанів можуть значно покращити рівень їх конкурентоспроможності, вдосконалити принципи і методи управління, підвищити якість ресторанних послуг. Інновації виступають в якості стимулу для подальшого розвитку ресторанного бізнесу.

ОСОБЛИВОСТІ ІВЕНТ – СЕРВІСУ У ГОТЕЛЯХ

Матюшенко Раїса Василівна,

ст. викладач

Національний університет харчових технологій

Івент – у перекладі з англійської слово «event» означає подія. «Я не пригадаю заходу, що не став би подією. Інші я забув усі». Дані слова вдало відображають взаємозв'язок між заходом і виключною подією, або event. Тому саме івент є тим заходом який запам'ятався своєю значимістю і організацією. Івентами прийнято називати значні події – музичні фестивалі, виступи діджеїв – зірок світового рівня. Event – технологія означає перетворення заходу шляхом допоміжних ефектів в щось абсолютно виняткове з точки зору відвідувачів. На Заході івент – це ціла індустрія з планування, організації, проведення, аналізу заходів, подій, шоу як приватного, громадського характеру, так і державного, і міжнародного масштабу (наприклад Інавгурація президента США).

Особливого значення набуває івент-сервіс в готелях тому, що сервіс у готелях, крім розміщення та харчування, включає й інші елементи, спрямовані на задоволення потреб у розвагах, веселому змістовному відпочинку, емоційному розвантаженні. Івент – це розважальне або рекламне подання, здійснюване на театральній сцені, кіно- або телеекрані, з використанням різних сюжетних ходів, образотворчих прийомів, світлової техніки,

комп'ютерної графіки. Процес, під час якого планується, готується і створюється спеціальний захід. Як і будь-яка інша форма організації, вона повинна охоплювати оцінку, визначення, збирання даних, локалізацію, управління, контроль і аналіз часу, фінансів, персоналу, послуг та інших ресурсів і об'єктів.

В основі івент-сервісу або івент-технологій при готельному господарстві, повинно бути покладено планування та бездоганна організація кожного заходу.

Поняттю event повинні бути властиві такі стійкі характеристики як:

- цей захід сприймається як виняткова подія;
- він є винятковою подією з точки зору відвідувачів;
- позитивне сприйняття спонукає відвідувачів до активності;
- запорука успіху – ретельна організація та сплановане інсценування.

У порівнянні з іншими завданнями аналогічного порядку для заходів івент-технологій готельного господарства типові наступні особливості:

- результат зусиль є сам захід, і його не можна ні відстрочити, ні виправити («пройшло як пройшло»);
- результат є унікальним («таке трапляється лише раз і вже ніколи не по-

вториться»), успіх залежить від суб'єктивного сприйняття відвідувачів (наприклад: «уявіть собі: це виняткова подія, а ніхто її не помічає»);

- результат неможливо зберегти незмінним або запастися про запас. Він повністю знецінюється, якщо учасників занадто мало (наприклад: «уявіть собі: це виняткова подія, а ніхто сюди не йде»);

- порівняно з результатом підготовка набагато масштабніша як за витратами часу, так і за витратами коштів. Отже, підготовка та планування вкрай важливі.

Можливості щодо забезпечення контролю та управління заходом, що претендує на те, щоб стати винятковою подією, безпосередньо під час його проведення, досить обмежені – все має бути передбачено та визначено заздалегідь.

В управлінні заходами які організують у готелях, особливо значимими є наступні моменти:

- з точки зору менеджменту підсумком проекту є власне захід; його терміни чітко визначені, а внести зміни в результат вже неможливо. Основні передбачені проектом витрати відносяться до планування та підготовки;

- в загальному та цілому безліч людей виявляються пов'язаними між собою, тому логістика грає тут більшу роль, аніж в інших проектах;

- захід життєздатний завдяки тому, що його відвідують. Своєчасне оголошення про його проведення, маркетинг, реклама та PR мають у кінцевому підсумку вирішальне значення для досягнення успіху;

- у виняткових подіях з високим ступенем ризику слід приділяти велику увагу управлінню ризиками та забезпеченню надійності. Підготовчий процес повинен охоплювати різні сфери діяльності (логістика, навчання, монтаж і демонтаж обладнання).

Незалежно від того, яка кількість учасників задіяні у події, з моменту визначення строків та до затвердження проекту на плечі організаторів заходу лягає величезний обсяг роботи з планування та підготовки. Організаторам доводиться мати справу не тільки з відвідувачами, але і з постачальниками та фінансовими структурами. Перед великою кількістю завдань, що стоять перед ними, відповідальні за захід повинні діяти швидко й ефективно та до того ж мати достатній кругозір. Неувага як до очевидно важливих аспектів, так і до дрібниць здатна поставити успіх заходу під загрозу. З початком заходу вже не залишиться часу на будь-які коригування, а тому безпосередні завдання покладаються саме на підготовку. Підготовка ця зводиться до розробки плану що є ключем до успіху.

В сучасному житті існують різні підходи до класифікації івент. Однак, міжнародна асоціація ISES пропонує розглядати класифікацію заходів event за принципом поставлених цілей та отриманого результату (класифікація за типом або фінансова класифікація). Основні ознаки такої класифікації:

- за характером самої події (ділове, розважальне, team – building),

- залежно від персони замовника (державне, корпоративне, приватне),
- за місцем проведення (приміський відпочинок, свята на відкритих і на закритих майданчиках) та інші.

Широкий спектр заходів можливо класифікувати за безліччю критеріїв таких як, вид (характер, спосіб проведення), масштаби та ціль:

- приватний event (це дні народження, дитячі свята, весілля та ін.);
- event – менеджмент (це планування, організація, контроль і управління проектом або подією. Івент-менеджмент, необхідний для того, щоб захід був винятковим, особливим);
- event – маркетинг (подієвий маркетинг – систематична організація заходів як платформи презентації товару (послуги) для того, щоб за допомогою емоційного впливу активізувати увагу цільової групи до товару (послуги). Спеціальний захід – не просто спосіб привернути увагу споживача до вашої марки. Залежно від формату і контенту події – відбувається те чи інше позиціонування марки;
- діловий event (бізнес заходи, конференції, семінари, спеціально організовані зустрічі, що сприяють зміцненню ділових зв'язків, налагодженню відносин між учасниками ринків, розвитку нових проектів тощо. Ділові заходи проводяться компаніями як для вирішення внутрішньокорпоративних завдань, так і для зовнішньої політики – спілкування з дилерами, клієнтами, партнерами. Бізнес-заходи дають можливість компаніям привернути до себе увагу ділової громадськості, побудува-

ти серйозний імідж компанії, що виступає за відповідальний бізнес.

Існує багато форматів бізнес-івентів для їх організації при готелях:

- організація прес-конференцій, проведення семінарів, конференцій, презентацій, підготовка форумів, з'їздів, конгресів, організація виставок, розробка програм перебування делегацій, ділові заходи щодо супроводу та обслуговування делегацій тощо.);
- спеціальний event (спеціальні події (special events) – це заходи, що проводяться з метою залучення уваги громадськості до компанії (організації, групи осіб), їх діяльності та продуктам. Спеціальні події покликані порушити рутинний і звичний хід життя в самій компанії та її довкіллі, стати подією для цільових груп громадськості.). Отже, різні події – це різні завдання, різні технічні можливості, і різні бюджети. Відмінна риса event полягає в тому, що кожна з подій має позитивно сприйматися і переживатися учасниками.

Задоволеність гостей відпочинком визначається трьома основними взаємозалежними факторами:

1. Відчуття здійсненості бажання, мрії, надії (мети подорожі);
2. Відчуття комфортності середовища гостинності;
3. Відчуття безпеки середовища гостинності.

Виконання всіх цих факторів зумовлюють якісні івентивні та анімаційні програми, які протягом усього періоду перебування в готелі в комплексі відпочинку повинні забезпечити

повну задоволеність (відчуття здійснення бажання, мрії, досягнення мети подорожі). Тому в івентивній концепції повинні бути сформовані основні вимоги до побудови анімаційних та івентивних програм які плануються до проведення в готельних комплексах.

З погляду системного підходу, івент-сервіс – це задоволення специфічних потреб у спілкуванні, русі, культури, творчості, приємному проведенні часу, розвагах. Діапазон цих потреб дуже широкий, через те що люди, які відпочивають у готелі, вкладають у це різний сенс: для одних це активний відпочинок та анімація; для інших – читання книжок, прогулянка територією, рибальство та багато іншого.

Також велику увагу приділяється при готелях конференц-сервісу. Особливо у готелях ділового призначення, у яких проводять конференції, семінари, тренінги, презентації тощо, а саме: конгрес-готель, конгрес-центр, бізнес-центр, палац-готель, клуб-готель та інших. Комплекс основних конференц-послуг при готелях складається з наступних пропозицій:

- оренда конференц-залу (система звукопідсилювання, фліпчарт, радіомікрофон, блокноти і ручки, доступ до швидкісного Wi-Fi інтернету);
- тематичне оформлення залу;
- розроблення сценарію заходу;
- організація інтерактивних ділових заходів (інтернет-конференції, наради);

- організація кави-брейк, бізнес-ланчу;
- подача холодних та гарячих напоїв під час проведення заходу;
- оренда додаткового обладнання;
- допомога у підготовці до виступу на презентаціях, тім-білдігах, семінарах;
- трансфер, паркування автомобілів.

В Україні івент-заходи різних напрямлень знаходиться на стадії розвитку. Україна має багатий історико-культурний, природний, творчий потенціал для розвитку саме цього виду відпочинку. Етнічна українська музика, традиції, фольклор є базою для розвитку фестивалів, що будуть розвивати українську культуру та демонструвати колорит нації. Взагалі, на території України мають право на існування різноманітні фестивалі, паради, свята, виставки і багато іншого цікавого. Головним питанням є те, як вивести їх на світовий рівень та зробити об'єктами масового туристичного попиту даного сегменту ринку. А для цього треба, у першу чергу, українським івентам підняти до якісного рівня організацію дійства. Деякі фестивалі, свята ще досі мають стихійний характер, що перешкоджає притоку туристів.

Тому потрібно звернути увагу на розбудову інфраструктури навколо заходу, адже це є одним із ключових факторів, що впливає на вибір туристів.

СЕКЦІЯ 28. ТУРИЗМ

ПОД – СЕКЦІЯ 3. РИНОК ТУРИЗМА

ФОРМУВАННЯ РИНКОВОЇ СТРАТЕГІЇ ГОТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

Матюшенко Р.В.

Старший викладач

кафедри готельного та ресторанного бізнесу НУХТ

На сьогодні готельне господарство має динамічний розвиток і привертає до себе увагу чисельних інвесторів, бо є важливою галуззю індустрії туризму. Ефективне управління якістю послуг надає пріоритет споживачам і спонукає підприємства готельного господарства розробляти комплексну політику якості, яка охоплює соціальні, економічні, технічні, правові аспекти. Надання якісних послуг відвідувачам сприяє збільшенню обсягу їх реалізації, рентабельності підприємства, зростанню престижу готелю.

Для ефективної господарської діяльності в готельному комплексі необхідно мати добре продуману продуктову стратегію. Вдало розроблений готельний продукт і ефективне просування його на ринку дають змогу готельному комплексу знайти свою нішу на ринку і постійно отримувати прогнозовані доходи.

Продуктова стратегія в готельному комплексі – це комплекс маркетингових рішень і дій, спрямованих на формування продуктів із заданими споживачькими властивостями, які здатні задовольняти потреби відвідувачів, забезпечувати готельному комплексу певне місце в готельній індустрії.

Значення рішень і ідей в області продуктів постійно зростає тому, що науково-технічний прогрес і реалії конкурентної боротьби стимулюють діяльність в області розробки нових і модифікованих продуктів, що, безумовно, забезпечує конкурентні переваги комплексу.

Продуктова стратегія комплексу розробляється на перспективу й передбачає вирішення принципових завдань:

- оптимізація структури асортиментів пропонованих продуктів;
- розробка й впровадження продуктів – новинок.

Сам процес формування продуктової стратегії готельного комплексу можна представити наступними блоками:

- розробка базового рівня готельних продуктів;
- розробка комплексу додаткових готельних продуктів;
- формування пакета готельних продуктів;
- розробка готельних продуктів – новинок;
- розробка спеціалізованих готельних продуктів;
- розробка готельних продуктів на стику індустрії.

Розробка базового рівня готельних продуктів – відповідний момент продуктової стратегії готелю. Для цього необхідно продумати раціональний мінімум зручностей для відвідувачів, а кількість додаткових платних готельних продуктів застосовувати обґрунтовано й виважено. Основні позиції базового рівня узагальнено можна подати так: безпека місця проживання; чистота й комфортабельність номера; ввічливість і професіоналізм персоналу; достатність і гарний стан інфраструктури готелю.

Базовий рівень продуктів повинен регулярно контролюватися для того, щоб забезпечити постійність його якості. Контроль здійснюється через практику зворотного зв'язку із відвідувачами шляхом анкетування, вибіркового тестування, інтерв'ю. Такий підхід дозволяє з'ясувати, що відвідувачі очікують одержати, а також дізнатися – які готельні продукти не можуть запропонувати йому інші готелі. Правильно продуманий базовий рівень дає змогу контролювати всі застосовувані в практичній діяльності маркетингові інструменти, а також сприяє зміцненню іміджу готельного комплексу й розвитку його потенціалу.

Розробка комплексу додаткових послуг – вузловий елемент продуктової стратегії готелю, тому що послуги – це основна частина готельного продукту. Частина пропонованих послуг входить в ціну номера, деякі послуги пропонуються за додаткову плату. До першої частини, насамперед, належать послуги розміщення й хар-

чування. Перелік додаткових послуг коливається в широкому діапазоні й залежить від класу готелю. Готелі верхнього ринкового сегменту пропонують від 20 до 30 і більше видів додаткових послуг, найпоширенішими серед них є: транспортне обслуговування, екскурсійне обслуговування, побутові послуги, послуги анімації, замовлення квітів, квитків до театру, продуктів і напоїв у номер та ін.

Оскільки життєвий цикл готельного продукту значно довший за життєвий цикл продуктів промислового виробництва, то він має потребу в постійному відновленні, що неможливо без широкого спектру додаткового обслуговування. Формування пакета готельних продуктів також є частиною продуктово-ринкової стратегії готелю. Пакет послуг являє собою комплекс різноманітних пропорцій, об'єднаних однією ціною. При цьому, чим різноманітніше пропозиція, тим вище його ціна.

Пакетування послуг успішно вирішує два завдання. По-перше, можна знизити ціни на деякі послуги, компенсавши зростанням обороту тому, що частина послуг продається за більш низькою ціною, ніж як навантаження до основної послуги. По-друге, застосований комплексний підхід, тобто зв'язування різних видів послуг однією ціною, (пакетування), дозволяє більш активно просувати на ринок нові, незнайомі споживачам послуги. Продаж послуг пакетами разом з рекламою формує привабливий імідж готелю й підвищує конкурентоспроможність його пропозиції. [1]

Незважаючи на те, що запас «міцності маркетингу» для гарного готелю досить великий, а ринок готельних продуктів більш консервативний, ніж ринок товарів, при швидкій зміні технологій і запитів споживачів будь який готель не може покладатися тільки на свої традиційні продукти.

Розробка готельних продуктів-новинок – самий складний і ресурсомісткий елемент продуктової стратегії готельного комплексу. Це складний творчий процес, що вимагає значних матеріальних та інтелектуальних витрат, при цьому не може бути гарантії маркетингового успіху нових готельних продуктів, незважаючи на професійні дослідження й розробки. Істотним елементом процесу розробки продуктової стратегії готелю є розробка спеціалізованих готельних продуктів. Створення таких готельних продуктів дає змогу задовольняти специфічні індивідуальні, групові або корпоративні потреби відвідувачів готелю. Яскравим прикладом такого напрямку ділової активності готелів є їхня активна участь у конгресному бізнесі. Дослідження конгресного ринку свідчать про те, що більшість компаній які улаштовують конгресні заходи бажають одержувати всі необхідні для цього послуги «під одним дахом», крім того, 25% з числа найбільш вимогливих замовників, якими є організатори міжнародних конференцій, вибирають для їхнього проведення готелі. В зв'язку з цим, готелі, особливо ті, де основними відвідувачами є ділові люди, інвестують відповідні кошти в створення

власних конгрес-центрів тому, що вони дуже високо оцінюють конгресний бізнес як джерело стабільного доходу. З цією метою готелі підтримують постійні контакти з організаторами заходів, щоб мати точні дані про їх потреби.[2]

Визнаними лідерами в області проведення заходів конгресного характеру є готелі США, саме вони широко впровадили практику розробки спеціальних конгрес-пакетів, які полегшують організаторам заходів вибір і дають змогу швидко підрахувати суму передбачуваних витрат. Наприклад, у стандартний денний конференц-пакет, пропонований ланцюгом Hilton Hotels, входять:

мебльований зал для засідань; дошка (flipchart), overhead, екран; прохолодні напої на робочих столах; дві кава – паузи (кава, чай, напої); ланч.

Багато українських готелів роблять серйозні кроки в освоєнні ринку конгресних послуг і створенні спеціалізованих готельних продуктів. В цьому сенсі є показовим досвід київського готелю «Президент готель», який активно працює на ринку конгресного бізнесу. Організаторам заходів пропонують послуги бізнес-центра: концертний зал, новітні конференц-зали, офісні приміщення, багатофункціональні банкетні зали, виставочні площі. Цікавим у створенні спеціалізованих готельних продуктів є широке використання культурних програм: балетних, циркових фестивалів, концертів тощо.

Література:

1. Котлер Ф. Новые маркетинговые технологии. Методики создания гениальных идей. – Издательский Дом «Нева», 2014. – 190с.
2. Шомели Ж., Уисман Д. Маркетинг в гостиничной индустрии и туризме. Российский и международный опыт. – М: Финансы и статистика, 2012.-416с.

ОБЩЕСТВО И СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЕ РАСПРЕДЕЛЕНИЕ.

В. Я. Мач.

Значительный недостаток справедливости и равенства в стране впервые победившего социализма в отдельно взятой стране вызывает значительные сомнения в практической целесообразности использования тотального централизованного распределения совокупного результата общественного производства в качестве экономической основы советской системы хозяйствования. Основоположники научного коммунизма и их последователи задумывались в свое время о том, каким должно быть социалистическое общество в целом и социалистическое распределение материальных благ в частности. С одной стороны имели место многочисленные рассуждения о том, каким должно быть распределение предметов потребления в грядущем социалистическом обществе, неприемлемость которого представляется в настоящее время очевидной по причине заведомой неприемлемости натурального распределения. В случае перехода к непосредственному распределению предметов потребления Генеральный Секретарь ЦК КПСС оказался бы Генеральным Кладовщиком СССР. Со стороны другой известно высказывание Маркса утверждавшего о том, что при оплате труда в социалистическом обществе должен господствовать принцип регулирующий обмен товаров – за равное количество труда рав-

ное количество предметов потребления. В действительности такая оплата труда не имеет никакого отношения к принципу, регулирующему обмен товаров, так как представляет собой самую настоящую оплату по труду и в том самом, наиболее неприемлемом натуральном виде. Отсутствие общей меры количества труда, позволяющей определить трудозатраты каждого участника общественного производства, не говоря уже о членах общества занятых в непроизводственной сфере, не позволяет использовать принцип оплаты по труду. Да никто никогда и не пытался обосновать разницу между заработными платами Генсека и слесаря пятого разряда путем сопоставления их трудозатрат.

Все борцы за социальную справедливость используют в качестве решающего средства совершенствования общественной и экономической организации социалистическое, а по своей сути внеэкономическое перераспределение материальных благ. Заключается оно в изъятии некоторой части высоких доходов одних для увеличения незначительных доходов других. Представляется в высшей степени целесообразным выяснить характер изменения общественной и экономической организации в зависимости от изменения доли социалистического распределения в совокупной массе производимых материальных благ.

Практически полное отсутствие социалистического распределения относится к ранним формам так называемого первобытного капитализма, когда общество еще не пришло к пониманию настоящей необходимости предупреждения наиболее тяжелых последствий произвола частных собственников в распределении результатов совместной с рабочими производственной деятельности. Если в настоящее время полностью отказаться от использования социалистического распределения, предоставив частным собственникам неограниченную свободу экономической и производственной деятельности, то тяжелые последствия для общества не заставят себя долго ждать. В результате получим быстрое разорение мелких и средних предприятий, образование гигантских, вплоть до отраслевых, монополий, многочисленные социальные потрясения, переходящие в отдельных случаях в полномасштабный неуправляемый самопроизвольный процесс в общественных и экономических отношениях. Достаточно быстро снизится роль и значение товарно-денежных отношений, которые в скором времени будут заменены тотальным централизованным распределением совокупного результата общественного производства. Практически исключается возможность устойчивого существования такого общества, сохранить целостность которого можно только с помощью использования соответствующего по своей жестокости насилия. То есть, чем больше свободы для частных соб-

ственников, тем более жестокое насилие должно использоваться для обеспечения их дальнейшего господства. Вот так неограниченная экономическая свобода, которой соответствует крайне некачественная общественная и экономическая организация, оборачивается огромными бедствиями для допустившего ее общества.

Избежать до настоящего времени осуществления многочисленных мрачных пророчеств капиталистическому обществу позволил своевременный переход к использованию достаточного социалистического распределения. Именно оно является той самой действенной уздой, не позволяющей частным собственникам в их безоглядной погоне за наживой перешагнуть ту невидимую грань, за которой общественные и экономические отношения быстро приобретают явно выраженные признаки неуправляемого самопроизвольного процесса.

С увеличением доли социалистического распределения от нулевого значения качество общественной и экономической организации будет возрастать до некоторого оптимального значения в виде гуманного и демократического капитализма, представителями которого можно назвать наиболее упитанные капиталистические демократии.

Область социалистического распределения, расположенная между нулевым и оптимальным значениями, является областью недостаточного его использования. Ей соответствуют возрастающие степени устойчивости общественной и экономической органи-

зации. Область социалистического распределения, расположенная правее оптимального значения, является областью избыточного его использования. Ей соответствуют возрастающие степени недоразвитости капитализма, затем неразвитости, вплоть до полной замены капитализма системой тотального централизованного распределения совокупного результата общественного производства.

Избыточное социалистическое распределение используется, как правило, в случаях значительного ограничения возможностей общественного производства (войны, революции, стихийные бедствия, природные катаклизмы, обширные техногенные катастрофы и т. д.). Вот так, полностью разгромив страну, разрушив промышленность и сельское хозяйство, большевики невольно использовали тотальное централизованное распределение совокупного результата общественного производства, которое Ленин назвал экономической политикой военного коммунизма. Иногда, однако, ограничение возможностей общественного производства обусловлено преднамеренным неоправданным использованием избыточного социалистического распределения тогда, например, когда общество сворачивает на дорогу, мощенную благами намерениями наиболее одержимых борцов за социальную справедливость. Именно об этом убедительно свидетельствует возникновение застойных явлений в общественном производстве Швеции после перехода к использованию избыточно-

го социалистического распределения. То же самое явление представляла собой постоянная значительная ограниченность возможностей общественного производства СССР, зажатого в тисках тотального централизованного распределения. Получается так, что при неоправданном использовании избыточного социалистического распределения общественное производство самопроизвольно стремится к такому своему состоянию, которое уже требует использования такого же избыточного социалистического распределения. Вот так две крайности в экономической организации: полная экономическая свобода и полное отсутствие таковой, сходясь в одном и том же, замыкаясь на нищете, деградации и разобщении.

Представляется очевидным, что социалистическое распределение оказывает огромное влияние на характер общественной и экономической организации, изменяя ее в самых широких пределах: от соответствующего неуправляемому самопроизвольному процессу до свойственного системе тотального централизованного распределения совокупного результата общественного производства. Однако оно не позволяет получить общественную и экономическую организацию, качество которой превосходило бы гуманный и демократический капитализм, представляющий собой предел возможностей социалистического распределения. Не приходится даже говорить об общественных и экономических отношениях, хотя бы отдаленно соответ-

ствующих многочисленным описаниям несравненных достоинств таковых в социалистическом или коммунистическом обществе.

Можно с достаточной для того уверенностью утверждать о том, что за наиболее эффективным использованием социалистического распределения в условиях развитого капиталистического общества никакого социализма в качестве самостоятельной общественно-экономической системы нет и быть не может в принципе. С не меньшей для того уверенностью можно также утверждать о том, что за использованием коммунистического уравнительного распределения в условиях значительного ограничения возможностей общественного производ-

ства никакого коммунизма в качестве самостоятельной общественно-экономической системы нет и быть не может в принципе. Налицо очевидная недостаточность самого социалистического распределения, предопределяющая ограниченность идеи социалистической и призрачность коммунистической, а вместе с тем полную бессодержательность таких понятий, как социализм и коммунизм.

Таким образом, недостаточность социалистического распределения вынуждает искать возможность дальнейшего совершенствования общественной и экономической организации в области распределения результатов совместной производственной деятельности.

